

**Лариса Богиня, Ірина Іотова,
Тетяна Савицька, Наталія Маджар,**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

**ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ Й ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ
БАЗОВИЙ КУРС. ВІДМІНКОВИЙ КОНЦЕНТР**

Частина II

Полтава – 2022

УДК 81.161.2'243:81'34/36

Б 73

Рецензенти:

О. Орлова, канд.пед.наук, доцент, доцент кафедри світової літератури Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Н. Токуєва, канд.пед.наук, старший викладач відділу мовної підготовки Центру міжнародної освіти Полтавського державного аграрного університету.

О. Шевченко, канд.пед.наук, доцент кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Полтавського державного медичного університету.

Рекомендовано до видання рішенням Вченої ради Полтавського державного медичного університету як навчальний посібник для студентів підготовчих факультетів (відділень, центрів) для іноземних громадян закладів вищої освіти України (протокол №9 від 11 травня 2022 року).

Богиня Л. В., Іотова І.М., Савицька Т.В., Маджар Н.М.

Українська мова як іноземна. Довідкові матеріали й тренувальні вправи. Базовий курс. відмінковий концентр. (у двох частинах). Частина II. Навчальний посібник для іноземних студентів / Л.В. Богиня, І.М. Іотова, Н.М. Маджар, Т.В. Савицька; за ред. – Полтава: Полтавський державний медичний університет, 2022. – 116 с.

Б 73

Посібник є частиною комплексу навчальних матеріалів з української мови як іноземної й адресований іноземним громадянам, які починають вивчати українську мову в супроводі викладача.

У посібнику міститься адаптований навчальний матеріал. Лексичне наповнення посібника відповідає найтипівішим мовним ситуаціям і комунікативним потребам іноземних студентів першого року навчання.

УДК 81.161.2'243:81'34/36

©Полтавський державний медичний університет, 2022

©Богиня Л. В., Іотова І.М., Маджар Н.М., Савицька Т.В., 2022

Зміст

Розділ 4	Давальний відмінок.....	4
Розділ 5	Орудний відмінок.....	37
Розділ 6	Види дієслова. Доконаний і недоконаний вид.....	69
Розділ 7	Повторення.....	85
Додаток.....		94
Ключі до тестів.....		114

Передмова

Пропонований посібник є частиною навчального комплексу з української мови як іноземної для слухачів пропедевтичного етапу й студентів-іноземців медичних університетів першого курсу англomовної форми навчання.

Посібник укладено відповідно до тимчасової програми навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних студентів підготовчих факультетів/відділень вищих навчальних закладів Міністерства охорони здоров'я України, затвердженої ДУ «ЦМК з вищої медичної освіти МОЗ України» 02.10.2015 р.

Посібник складається з двох частин, семи розділів. Розділи 1-5 містять довідкові матеріали й тренувальні вправи з базового граматичного курсу. Відмінювання іменників, прикметників, особових, вказівних і присвійних займенників, порядкових числівників, для формування й закріплення навичок використання базових граматичних категорій в усному і письмовому мовленні. Розділ 6 присвячений категорії виду дієслів, розділ 7 – повторювальний.

Додаток до навчального посібника містить тестові завдання для самоконтролю і ключі до них.

Посібник може бути використаний як для аудиторної роботи у супроводі викладача, так і для самостійної аудиторної й позааудиторної роботи іноземних студентів.

Розділ 4

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

Запитання **КОМУ? ЧОМУ?**

Син дарує квіти мамі.

Кому син дарує квіти?

Учора я телефонував **другові**.

Кому ти телефонував учора?

Я купила подарунок **подрузі**.

Кому ти купила подарунок?

Дієслова, які потребують давального відмінка у значенні адресата дії

Давати – дати

Купувати – купити

Дарувати – подарувати

Показувати – показати

Надавати – надати

Демонструвати – продемонструвати

кому? (що?)

Пояснювати – пояснити

Відповідати – відповісти

Посилати – послати

Читати – прочитати

Писати – написати

Дякувати – подякувати

кому? (за що?)

Завдячувати – завдячити

Говорити – сказати

Розповідати – розповісти

кому? (про що?)

Читати – прочитати

Писати – написати

Допомагати – допомогти

Заважати

Радити – порадити

кому? що робити?

Дозволяти – дозволити

Забороняти – заборонити

Телефонувати – зателефонувати

Вірити – повірити

кому?

Подобатися – сподобатися

Сприяти

Загрожувати

Радіти

чому?

Дивуватися

Відповідати

Давальний відмінок іменників

Таблиця 34

він		
Н.в. (1)	закінчення	Д.в. (О ₃)
Хто? Що?	приголосний + -у/-ові -й → -ю/-єві -ь → -ю ж,ч,ш,щ + -у/-єві !!! ар -ю/єві	Кому? Чому?
студент		студенту / студентові
Андрій		Андрію / Андрієві
іноземець		іноземцю
викладач		викладачеві
!!! лікар		лікарю / лікарєві
університет		університету
музей	музею	
вона		
Хто?	-а → -і к/ц, г/з, х/с + і -я → -і -'я → -'ї -ія → -ії -ь → -і	Кому?
сестра		сестрі
студентка		студентці
Ліля		Лілі
сім'я		сім'ї
Марія		Марії
Нінель		Нінелі
річ		речі
прикраса		прикрасі
пісня		пісні
історія	історії	

Що?		Чому?
небо	-о → -у	небу
сонце	-е → -ю	сонцю
почуття	-я → -ю	почуттям
щастя		щастю
вони		
Хто? Що?		Кому? Чому?
студенти, подруги	-и → -ам	студентам, подругам
викладачі	ж,ч,ш,щ + -ам	викладачам
лікарі, друзі	-і, -ї → -ям	лікарям, друзям
парки,	-а → -ам	пісням, морям, святам
пісні, моря, свята	-я → -ям	музеям
музеї		

Вправа 1. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Кому аплодують глядачі? (актор)

Глядачі аплодують акторам / актору.

1. Кому ви купуєте каву? (друг)
2. Кому студенти відповідали на іспиті? (професор)
3. Кому ви розповідали останні новини? (подруга)
4. Кому студенти дають зошити для перевірки? (викладач)
5. Кому викладач показує таблицю? (студенти)
6. Кому ви розповідали про свою хворобу? (лікар і медсестра)
7. Кому Абасс надсилає свої нові фотографії? (сестра і мати)
8. Кому Марія купує подарунок? (дядько та тітка)
9. Кому батько дарував годинник? (дочка)
10. Кому ти надсилаєш повідомлення? (батьки)

Вправа 2. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Кому ти показував світлини? (друг, подруга, сусідка, господар)

Я показував світлини другу, подрузі, сусідці, господарю.

1. Кому викладач пояснює урок? (студент, Ахмед, Амір, Джамаль, студентка, Марія, Аліна)
2. Кому ви пишете листи? (мама, батько, тітка, дядько, бабуся, дідусь, сестра, брат)
3. Кому студент відповідає на запитання? (ректор, викладач, декан, секретар, інспектор, агент)
4. Кому він допомагає? (дівчина, юнак, чоловік, жінка, дідусь, бабуся)
5. Кому допомагає лікар? (пацієнт, бабусі, батьки)
6. Кому заважають діти? (сусід, сусідка, сусіди)
7. Кому мама готує сніданок? (діти, син, донька, чоловік, Дмитро, Тетяна)
8. Кому секретар дає довідки? (студенти, студентки)
9. Кому батьки готують подарунки до свят? (діти, рідня)
10. Кому ви купуєте новорічні подарунки? (батьки, мама, тато, брати, сестри, друзі)

Вправа 3. Читайте зразок. Пишіть речення.

Зразок: Показувати альбом – я, батько, сестра

Я показував альбом батькові та сестрі.

1. Купувати словник – ми, Віктор, Олександра, Валерій, Микола, Наталя, Лідія, друг, товариш.
2. Телефонувати – я, Сергій, Світлана, Павло, Валід, Ліля, Юрій, Надія.
3. Писати повідомлення – вона, подруга, брат, мати, дідусь, бабуся, друзі.

4. Сказати «Дякую» – вони, лікар, медсестра, викладач, бібліотекарка, продавчиня, офіціант, контролер, аптекар.
5. Давати книжку – ти, сусід, викладач, подруга, однокласник, бібліотекар, касир.
6. Надавати посвідку – я, митник, полісмен, економіст банку, секретар деканату, декан, проректор.
7. Показувати місто – ми, друзі, батьки, гості, туристи.
8. Допомогати – діти, мама, тато, бабуся, дідусь, батьки, родичі.

Вправа 4. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: тренер і спортсмен

Кому тренер показував нову вправу?

Тренер показував нову вправу спортсменові.

1. Надія та Жанна – подруги. Кому Анна щодня пише повідомлення?
2. Джаміль, Обада, Самі – студенти. Кому викладач пояснював граматику?
3. У Марини є син і донька. Кому вона часто купує солодощі?
4. У Семени день народження. Кому друзі дарують сувеніри?
5. Махмуд кохає Вікторію. Кому він дарує квіти?
6. Студенти не знають нові слова. Кому викладач перекладає нові слова?
7. Андрій – футбольний фанат. Кому Іра купила квиток на футбол?
8. У мене є багато друзів. Кому я часто допомагаю?
9. Ректор – керівник університету. Кому ти пишеш заяву про вступ до університету?

Вправа 5. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок. Пояснійте, чому ви так відповідаєте.

Зразок: Чиї це спортивні речі?

У кого є спортивні речі?

(Максим і Микола)

Кому ти передав спортивні речі?

Це спортивні речі Максима і Миколи. (O₂)

У Максима і Миколи є спортивні речі. (O₂)

Я передав спортивні речі Максимові й Миколі. (O₃)

1. Хто сидить у класі?

Кому викладач пояснює граматику?

(студент і студентка)

Кого він запитує?

2. Хто хоче піти в кінотеатр?

Кому ви купили квитки?

(друг і подруга)

У кого є квитки до кінотеатру?

3. Хто зараз живе в столиці?

Кому ви телефонували вчора?

(мати й батько)

До кого ви збираєтеся поїхати?

1. Хто копіював твою посвідку?

У кого є копія твоєї посвідки?

(інспектор і секретар)

Кому ти показував свою посвідку?

2. Хто перевіряв ваші зошити?

Кому ви давали свої зошити?

(викладач і асистент)

У кого були ваші зошити?

3. Хто бере твій калькулятор?

Кому ти даєш калькулятор?

(Міна, Гіта)

У кого твій калькулятор?

4. Чиї це подарунки?

У кого є цікаві подарунки?

(друзі й подруги)

Кому ти даруєш подарунки?

Давальний відмінок особових займенників

Таблиця 35

хто Н.в. (1)	кому Д.в. (Оз)	
я	мені	Батько вірить мені .
ти	тобі	Я телефонував тобі .
він	йому	Це брат. Я даю йому флешку.
вона	їй	Це моя сестра. Я допомагаю їй .
ми	нам	Секретар дає нам довідки.
ви	вам	Хто заважає вам працювати?
вони	їм	Це мої батьки. Я обіцяв їм добре навчатися.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Він мій друг. Я завжди допомагаю **йому**.

Ти йдеш до магазину? **Я** дам **тобі** гроші й картку. Купи **мені** дещо.

Вправа 6. Пишіть речення. Використовуйте зразок і займенники у правильній формі.

Зразок: Дозволь (я), будь ласка, допомогти (ти) у виборі квітів.

Дозволь **мені**, будь ласка, допомогти **тобі** у виборі квітів.

1. Допоможіть (я), будь ласка, написати вправу.
2. Поясніть (ми), будь ласка, граматику ще раз.
3. Скажіть (він), будь ласка, коли будуть збори.
4. Купи (вона), будь ласка, каву.
5. Покажи, будь ласка, (я) твій зошит.
6. Дайте, будь ласка, (вони) підручники.
7. Розкажіть, будь ласка, (ми) про Харків.
8. Я хочу прочитати (ти) свою нову статтю.
9. (Ви) допомогти?
10. Дозвольте, будь ласка, (я) порадити (ви) цю книгу.

Вправа 7. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Покажіть і поясніть (ми) цю таблицю ще раз.

Покажіть і поясніть **нам** цю таблицю ще раз.

1. Дай (я) твій номер телефону, аби, за необхідності, я зміг (ти) зателефонувати.
2. Він ще погано говорить українською, допоможи (він).
3. Завтра я зателефоную (ти), скажеш (я) свою адресу.
4. Батьки часто телефонують (я), а я телефоную (вони).
5. Викладач завжди пояснює (ми) граматику, а ми відповідаємо (він).
6. Друзі сказали (я), що хочуть подивитися футбол, я купив (вони) квитки.
7. Можна я зателефоную (ви) завтра зранку.
8. (Ви) на рахунок надійшли гроші, дайте (я) паспорт, аби їх отримати.
9. Я надіслала (ти) повідомлення, чому ти не відповів (я).
10. Друзі завжди допомагають (вона), а сьогодні вона хоче допомогти (вони).

Вправа 8. Пишіть речення. Використовуйте зразок і займенники у правильній формі.

Зразок: Це Ліна. Я пишу ... повідомлення.

Я пишу їй повідомлення.

1. Це Імран. Я нещодавно подарував ... шахи.
2. Це Мишко та Павло. Аня допомогла ... у паспортному офісі.
3. Це Олена. Подруги подарували ... красиву картину.
4. Це Віталій Іванович. Ми показали ... наші зошити.
5. Це Саїд. Лікар заборонив ... відвідувати заняття.
6. Це мої друзі Алі й Ахмед. Я показав ... Полтаву та ПДМУ.
7. Ірина не вивчала фізику. Учора я пояснила ... розв'язок задачі з фізики.
8. Це Лариса Вікторівна. Студенти пояснили ... причину свого запізнення.
9. Це наш викладач. Я зателефонував ... й повідомив дату приїзду.
10. Це мої друзі. Я завжди їй усьому довіряю

Вправа 9. Пишіть речення. Використовуйте зразок і займенники у правильній формі.

Зразок: Це мій друг. Ви бачили ... раніше? Зараз я телефоную Потім розповім вам теж навчатиметься в ПДМУ, бо стати лікарем – це ... мрія. Це мій друг. Ви бачили **його** раніше? Зараз я телефоную **йому**. Потім розповім вам **про нього**. **Він** теж навчатиметься в ПДМУ, бо стати лікарем – це **його** мрія.

1. Де Тетяна Петрівна? Ви бачили ... сьогодні? Може вам уже розповідали про ... ? ... має бути 4 пара в цій аудиторії. Я телефонував ... нещодавно. Мені треба передати ... зошит брата, тому я маю знайти ... обов'язково.
2. Амір і Махмуд – наші студенти. Я бачу ... щодня. Інколи телефоную ... Зараз я чекаю на Хочу передати ... новий розклад та зошити з НСМ.
3. Ви нові студенти? ... були сьогодні на уроці? Я не бачив ... , декілька разів писав ... повідомлення. Про ... запитував викладач. Завтра ... буде контрольна робота. ... маєте підготуватись. Раджу ... повторити тему «Давальний відмінок».
4. Я йду в кафе. ... мало часу. Сьогодні ... треба гарно підготуватись до уроку. Викладач точно запитав ... , бо ... не був на останньому уроці. Допоможи ... , будь ласка.
5. Ми їдемо до Харкова. ... треба купити квитки. ... є кілька годин. Друзі вже запитували про Я маю сказати, скільки ... буде, коли і де ... зустрічати. Думаю, що друзі порадять ... , як краще їхати.
6. Ти мрієш про професію стоматолога? Хто порадив ... обрати стоматологію? Як ... звати? Скільки ... років? Я нічого не знаю про ... , тому ставлю ... багато запитань.
7. Це мій земляк. ... трикімнатна квартира. Я часто пишу ... , якщо маю проблеми. ... дає мені слушні поради. Я вдячний ... за допомогу. Учора я розповідав ... батькам. Вони радять мені прислухатися до ... порад, довіряти і допомагати
8. Це мої батьки. Я дуже люблю А ... люблять мене. Я часто згадую про ... , тому телефоную ... щовечора. ... важливо знати, що у мене все добре. ... найкращі в світі люди.

Вправа 10. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: На екзамені професор поставив ... (студент, запитання)

На екзамені професор поставив студент**ові** запитання.

1. Марина показала (ми, фотознімки)
2. Я передав (привіт, друг)
3. Студент склав (екзамен, професор)
4. Друзі купили (вона, ліки)
5. Батько подарував (син, комп'ютер)
6. Викладач поставив (оцінки, студент і студентка)
7. На екзамені студент розповів (текст, викладач)
8. Мій батько порадив (я, вибір професії)
9. Життя підготувало (ми, різні випробування)
10. Тренер розробив (вони, програма тренування)

Вправа 11. Виконайте вправу. Використовуйте зразок.

Зразок: Мама читала книжку, а донька слухала її.

Мама читала книжку доньці.

1. Тато пояснив проблему, а син зрозумів його.
2. Надія показала відео, а подруга подивилася його.
3. Викладач пояснює складну задачу, а студенти слухають його.
4. Данило купив журнал, тому що тато просив його зробити це.
5. У Тамілі немає підручника. Її подруга взяла підручник у бібліотеці.
6. Антоніна завжди говорить правду, а батьки їй вірять.
7. Я написав повідомлення. Моя подруга зараз читає його.
8. Друзі зняли фільм. Я подивився його.
9. Мама надіслала гроші. Сестра отримала їх.
10. У бабусі день народження. Я купив їй квіти.

Вправа 12. Читайте зразок. Пишіть речення.

Модель:	Хто	купив	кому? що?
		дав	
		подарував	
		зробив	

Зразок: Антон – квіти – Аміна

Антон подарував Аміні квіти.

1. Студент – троянди – викладач
2. Викладач – словник – студентка
3. Ердал – комп'ютер – брат
4. Нада – номер телефону – подруга
5. Син – газета «Футбол» – батько
6. Дочка – квиток до театру – мати
7. Чоловік – подарунок – дружина
8. Сестра – поповнення рахунку – брат
9. Батько – переказ – син
10. Юнак – цукерки – дівчина

Вправа 13. Читайте речення. Скажіть, **що і кому** порадили ці люди. Використовуйте зразок.

Зразок: У Богдана часто бувають бронхіти й запалення легень. Богдан багато курить. (Лікар, не курити)

Лікар порадив Богданові не куриити. = кинути курити

1. У мене є декілька н/б. (викладач, відпрацювати)
2. Джанзір не був на занятті. (декан, надати довідку лікаря)
3. У студента немає книжки. (друзі, взяти у бібліотеці)
4. У Валіда часто болить голова, бо він мало спить. (медсестра, більше спати)
5. Махмуд любить медицину й хоче працювати у лікарні. (батько, навчатися)
6. Нісрін часто запізнюється на заняття, бо пізно прокидається вранці. (староста, вставати раніше)
7. Варя дуже любить театр. Сьогодні в театрі буде цікава вистава. (подруга, купити квитки)
8. Я хочу відкрити рахунок у банку. (економіст, паспорт і довідка)
9. Брат любить футбол. (друзі, купити абонемент на стадіон)
10. Подруга не розуміє, як розв'язувати задачі з фізики. (я, піти на консультацію)

Давальний відмінок прикметників

Таблиця 36

Називний відмінок (1)	закінчення	Давальний відмінок(Оз)
він		
Який? новий перший третій	-ий→-ому -ій→-ьому	Якому? новому першому третьому
воно		
Яке? нове перше останнє	-е→-ому -є→-ьому	Якому? новому першому останньому
вона		
Яка? нова перша літня	-а→-ій -я→-ій	Якій? новій першій літній
вони		
Які? нові перші останні	-і→-им -ї→-ім	Яким? новим першим літнім

Вправа 14. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Якому братові ти обіцяв допомогти? (молодший)

Я обіцяв допомогти молодшому братові.

1. Якому другу ти надсилає повідомлення? (новий, український)
2. Якій доньці мама викликала лікаря? (старша, хвора)
3. Яким студентам викладач пояснює граматику? (нові, іноземні)
4. Якій дівчині ти викликає таксі? (мила, ніжна)
5. Якому лікареві довіряють пацієнти? (досвідчений, уважний)

6. Яким школярам бібліотекар дає книги? (молодші, допитливі)
7. Якій акторці Амір дарує квіти? (молода, популярна)
8. Якому хлопчику лікар виписує рецепт? (маленький, хворобливий)
9. Якому транспорту радіють пасажери? (сучасний, комфортний)
10. Якій студентці викладач ставить оцінку «5»? (уважна, розумна)

Вправа 15. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Батьки подарували нову машину (єдиний син).

Батьки подарували нову машину **єдиному синові**.

1. Нобелівську премію присудили (молодий талановитий учений).
2. Секретар видав студентські квитки (українські студенти).
3. Учора Сабріна телефонувала (старший брат, шкільна подруга).
4. Студенти розповіли про рідні країни (український друг, старий викладач).
5. Мама порадила (молодша донька) відвідувати музичну школу.
6. Данило порадив (кращий друг) серйозно підготуватися до тестування.
7. Сьогодні вранці я надіслав квіти (кохана дівчина).
8. На території університету заборонено палити (українські й іноземні студенти та викладачі).
9. Батьки завжди радіють (життєві здобутки) своїх дітей.
10. У лікарнях Полтави провідні вчені-лікарі передають досвід (талановиті студенти) ПДМУ.

Давальний відмінок присвійних і вказівних займенників

Таблиця 37

	Називний відмінок (1)		Давальний відмінок(Оз)
він	Чий?		Чієму?
	мій		моєму
	твій		твоєму
	наш	-єму	нашому
	ваш	-ому	вашому
	їхній	-ьому	їхньому
	цей		цьому
	той		тому
	свій		своєму

вона	Чия?		Чий?
	моя		моїй
	твоя		твоїй
	наша		нашій
	ваша	-їй	вашій
	їхня	-ій	їхній
	ця		цій
	та		тій
	своя		своїй
воно	Чие?		Чієму?
	моє		моєму
	твоє	-єму	твоєму
	наше		нашому
	ваше	-ому	вашому
	їхнє		їхньому
	це	-ьому	цьому
	те		тому
	своє		своєму
вони	Чії?		Чіім?
	мої	-їм	моїм
	твої		твоїм
	наші	-им	нашим
	ваші		вашим
	їхні	-ім	їхнім
	ці		цим
	ті		тим
	свої		своїм

ЙОГО, ЇЇ – не змінюється!

Вправа 16. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Тато купив подарунки (мої брати і сестри).

Тато купив подарунки **моїм** братам і сестрам.

1. Ми поставили багато запитань (наш викладач).
2. Я пообіцяв (свій старший брат) допомогти в ремонті машини.

3. Ми показали свої робочі зошити (наші нові викладачі).
4. Вона телефонує (своя стара подруга).
5. Стефан передав повідомлення (твій сусід).
6. Я подарував квіти (своя найкраща подруга).
7. Вона не може вірити (цей невідомий чоловік).
8. Ми розповіли про вечір (їхні нові друзі).
9. Ми щодня дивуємося (ваше рідне місто).
10. Батьки готові допомогти (свої любі діти) будь-якої хвилини.
11. Мій друг дякує за допомогу (ця красива розумна дівчина).
12. Відомий футболіст дав автограф (ті юні спортсмени).
13. Мій виступ сподобався (одна українська студентка).
14. (Та літня людина) потребує кваліфікованої медичної допомоги.
15. Я знайшов квартиру (свій новий друг).
16. Вони обіцяли виконати завдання (їхній новий викладач).
17. Не задріть (ті чудові люди).
18. Мама приготувала обід (мій молодший брат і моя молодша сестра).
19. Викладач дав книжки (цей студент і ця студентка).
20. Мама купила гарну сукню (своя молодша донька).

Вправа 17. Пишіть речення. Використовуйте словосполучення у правильній формі.

1. У залі ми зустріли
2. Студентка йде до цей серйозний викладач
3. Після тестування ми здали роботи
- 4 ... викладає фізику та інформатику.

1. Я нещодавно бачив
2. Він щойно телефонував
3. Я запросив на обід твій новий друг
4. У неділю я був у гостях
5. ... приїхав з Марокко.

1. Учора в клубі я бачив
2. Я запросив у кафе
3. Ми взяли розклад у та симпатична дівчина
4. Ти надіслав повідомлення
5. Він часто згадує про

Давальний відмінок на позначення віку

Модель КОМУ СКІЛЬКИ РОКІВ

Сьогодні у моєї бабусі
день народження.
Їй 67 років.

Таблиця 38

кому? чому? Оз	дієслово	Скільки років
Мені	було	1 (21, 31, 41, 51...) рік
Моєму старшому братові	буде	2, 3, 4 (22, 23, 33, 44...) роки
Моїй молодшій сестрі	виповнилося	5, 6-10, 11, 12-19-20 років
Цим студентам	виповниться	25, 26-30 (35-40, 45-50) років
Нашому центру	майже	25 років
Полтаві		1120 років

Вправа 18. Вставте в речення слова **рік, роки, років**.

Зразок: Цій чарівній дівчині 18

Цій чарівній дівчині 18 **років**.

1. Зараз моїй матері 54 Чотири ... тому їй було 50 Через 7 ... їй буде 61
2. Моєму другові 18 П'ять ... тому йому було 13 Через 6 ... йому буде 24

3. Коли Тетяна починала навчання, їй був 21 Коли вона закінчила університет, їй було 26 Уже 2 ... вона працює в клініці. Скільки їй ...? Їй
4. Я народився, коли татові було 35 Зараз мені 17 Моєму батькові зараз 52
5. Мені 25 Моєму молодшому братові 23 ... , а моїй старшій сестрі 31 ...

Вправа 19. Пишіть речення. Використовуйте зразок.

Зразок: Скажіть, скільки років цим людям і скільки їм буде через рік?

Зараз Антонові 20 **років**, а через рік йому виповниться (буде) 21 **рік**.

1. Олена – 18.	6. Надія – 23.
2. Ерік – 22.	7. Борис – 36.
3. Анас – 24.	8. Віктор Вікторович – 41.
4. Ібрагім – 19.	9. Батько – 50.
5. Оксана Миколаївна – 34.	10. Пилип – 8.

Вправа 20. Розкрийте дужки. Вживайте словосполучення у правильній формі.

Зразок: (Ця чарівна дівчина) 18 років.

Цій чарівній дівчині 18 років.

1. (Я) 21 рік.
2. (Мій старший брат) 25 років.
3. (Моя люба бабуся) 71 рік.
4. (Мій дорогий батько) 55 років.
5. (Моя гарна подруга) 18 років.
6. (Мій мудрий дідусь) 75 років.
7. (Мій новий друг) 19 років.
8. (Моя молодша сестра) 4 роки.
9. (Моя племінниця) 2 роки.
10. (Наш новий викладач) 43 роки.

Вправа 21. Розв'яжіть задачу. Відповідайте на запитання.

Мене звать Махмуд. Моєму батькові було 24 роки, коли він одружився. Моя мати молодша за батька на 5 років. Я народився, коли моїй матері було 25 років. Зараз мені 20 років, а мій брат старше за мене на 2 роки.

1. Скільки років Махмудові?
2. Скільки років батькові Махмуда зараз?
3. Скільки років його матері?
4. Скільки років його старшому братові?

Вправа 22. Відповідайте на запитання.

Зразок: Скільки років твоєму другові?

Моєму другові 19 років.

1. Скільки тобі років?
2. Скільки років твоєму батькові?
3. Скільки років твоїй мамі?
4. Скільки років твоєму старшому братові?
5. Скільки років твоєму молодшому братові?
6. Скільки років твоїй старшій сестрі?
7. Скільки років твоїй молодшій сестрі?
8. Скільки років твоїй бабусі?
9. Скільки років твоєму дідусеві?
10. Скільки років твоїй подрузі?
11. Скільки років твоєму другові?
12. Скільки років нашому університету?
13. Скільки років нашому навчально-науковому центру?

Вправа 23. Прочитайте перші й останні слова листів і скажіть, хто й кому їх написав.

Зразок: Кохана моя, Лідо! ... Твій люблячий Богдан.

Богдан написав листа своїй коханій Ліді.

1. Дорогий мій тату! ... Твій син Мирослав.
2. Мила моя мамо! ... Твоя дочка Олена.
3. Шановний Василю Дмитровичу! ... Ваш студент Петро Шевченко.

4. Люба моя Надійко! ... Твоя подруга Світлана.
5. Коханий мій Алі! ... Твоя Марина.
6. Любий Семене! ... Твоя дружина Ірина.
7. Шановна Ларисо Вікторівно! ... З повагою Амро Рамі.
8. Люба моя сестро! ... Твій брат Ахмед.
9. Любий Аміре! ... Твоя сестра Ая.
10. Привіт, мій друже! ... Твій старий друг Айман.

Вправа 24. Пишіть речення. Використовуйте зразок.

Зразок: Мій брат народився у 2001-ому році.

Зараз 2021 рік. Моєму братові 20 років.

1. Цей відомий письменник народився у лютому 1947 року.
2. Американський космонавт народився у березні 1964 року.
3. Український президент народився у 1979 році.
4. Цей спортсмен народився 26-ого грудня 1973 року.
5. Відомий вчений народився у 1925 році.
6. Найкращий футболіст країни народився у 1986 році.
7. Французький художник народився у травні 1938 року.
8. Ця дівчина народилася у 2000 році.
9. Наш лікар народився 10 березня 1985 року.
10. Ця медсестра народилася у 1999 році.

Давальний відмінок

для вираження ставлення до кого-небудь або до чого-небудь

Дієслово ПОДОБАТИСЯ

Дитині подобаються іграшки.

Їй подобається гратися.

S₁ **O₄** **O₃** **S₁**
хто **любить** **кого** **кому подобається** **хто**
(він, вона)
що **що (він, вона, воно)**
кому подобаються **хто (вони)**
що (вони)

Таблиця 39

час	Кому? (O ₃)	Дієслово	Хто? Що? (1)	
Теперішній час	мені друзі студентці нам	подобається подобаються	цей лікар (фільм)	він
			ця дівчина (книга)	вона
			це місто (озеро)	воно
			ці люди (друзі)	вони
			міста, фільми	
Минулий час	їм їй йому викладачеві	(с)подобався	цей викладач (чай)	він
		(с)подобалася	ця акторка (музика)	вона
		(с)подобалося	це море (сонце)	воно
		(с)подобалися	ці люди, діти (квіти)	вони

Я люблю американський футбол.

Мені подобається американський футбол.

Я люблю класичну музику.

Мені подобається класична музика.

Я люблю шоколадне морозиво.

Мені подобається шоколадне морозиво.

Я люблю гарні квіти.

Мені подобаються гарні квіти.

Я люблю цього артиста.

Мені подобається цей артист.

Я люблю італійську актрису.

Мені подобається італійська актриса.

Я люблю німецьких футболістів.

Мені подобаються німецькі футболісти.

Я переглянув новий фільм.

Мені сподобався цей новий фільм.

Оля купила гарну шубу.

Мені сподобалася її гарна шуба.

Нам подарували чудове цуценя.

Мені сподобалося це чудове цуценя.

Я вивчав французьку та іспанську мови. Мені подобалися ці мови.

Вправа 25. Закінчіть речення.

Зразок: Мені подобається цей Мені подобається **цей** університет.

ця

ця музика.

це

це місто.

ці

Мені подобаються **ці** фільми, люди.

1. Мені подобається цей
2. Мені подобається ця
3. Мені подобається це
4. Мені подобаються ці
5. Мені сподобався цей
6. Мені сподобалась ця
7. Мені сподобалося це
8. Мені сподобалися ці
9. Гадаю, нам сподобається
10. Усім сподобаються

Вправа 26. Пишіть речення у множині.

Зразок: Мені подобається цей затишний ресторан.

Мені **подобаються** ці затишні ресторани.

1. Мені подобається ця українська пісня.
2. Усім подобається це тихе зелене місто.
3. Їм подобається цей новий викладач.
4. Йому подобається цей цікавий підручник.
5. Нам подобається ця гарна квітка.
6. Тобі подобається цей сучасний телефон.
7. Вам подобається наш новий студент.
8. Їй подобається твоє нове повідомлення.
9. Друзям подобається цей гарний спорт клуб.
10. Подругам подобається цей смачний сік.

Вправа 27. Виразіть своє ставлення до того, що відбувається. Використовуйте дієслово **сподобатися** і зразок.

Зразок: Учора ми **подивилися** новий фільм.

Нам сподобався **цей** новий **фільм**.

Нам не сподобався **цей** новий **фільм**.

1. Нещодавно в нашому клубі був цікавий вечір.
2. У суботу ми були на чудовій екскурсії в школі.
3. Я вже прочитав вашу книжку.
4. Учора ми слухали важливу лекцію.
5. Друзі подарували Надії сучасний планшет.
6. У неділю ми були на виставці в картинній галереї.
7. Учора я слухав нову українську пісню.
8. Подруга ходила до магазину й купила красивий посуд.
9. В автосалоні ми бачили нову «Тойоту».
10. У магазині сувеніри мама бачила красиву вишиванку.

Вправа 28. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: ... сподобалася Полтава. (я й мої друзі)

Мені й **моїм** друзям сподобалася Полтава.

1. ... не подобається моя спеціальність. (мої батьки)
2. ... сподобалась остання лекція. (усі студенти)
3. ... не подобається футбол. (моя подруга)
4. ... сподобалася ця дівчина. (мій друг)
5. ... сподобалось це морозиво. (ваша сестра)
6. ... сподобався вчорашній концерт. (наші друзі)
7. ... подобається ця назва. (ваш викладач)
8. ... сподобався мій подарунок. (моя мама)
9. ... подобається це чарівне місто. (численні туристи)
10. ... не сподобалось останнє тренування. (юні футболісти)

Вправа 29. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і відповідні моделі.

Зразок: Ви **любите** англійські пісні?

Хто **любить** що

Так, мені **подобаються** англійські пісні.

Кому **подобається** що

1. Ви любите італійську музику?
2. Ваша подруга любить анатомію?
3. Ваш друг любить сучасну музику?
4. Ерік любить свою роботу?
5. Ти любиш фітнес?
6. Стефан любить історію?
7. Ваші друзі люблять спорт?
8. Твоя мама любить квіти?
9. Ваша сестра любить прикраси?
10. Тобі подобаються солодоші?

Давальний відмінок у безособових реченнях

Модель **КОМУ ЯК**

- Оксано, тобі холодно?

- Так, я змерзла.

Мені холодно.

Мені погано.

Йому боляче.

Їй добре.

Нам радісно.

Тобі весело?

Йому сумно.

Вам смішно.

Дітям цікаво.

Студентам важко.

Людям спекотно.

Я змерз. (Я змерзла)

Я погано почуваюся.

У нього болить голова (рука, живіт).

Вона почувається добре.

Ми радіємо.

Ти веселишся?

Він сумує.

Ви смієтесь.

Діти слухають цікаву казку.

В університеті важкі завдання.

Улітку в Україні може бути 35°C.

О _з	як		приклад
Кому?	Важко ≠ легко Цікаво ≠ нецікаво Важливо ≠ неважливо Складно ≠ нескладно Приємно ≠ неприємно Холодно ≠ тепло, жарко Весело ≠ сумно Зрозуміло ≠ незрозуміло	+ інфінітив	Нам важко вчитися в ПДМУ. Тобі цікаво вивчати мову? Зараз їм важливо порозумітися. Вам складно розуміти відмінки. Мені нескладно допомогти вам. Йому цікаво грати в шахи. Мені холодно, а їй жарко. Їм весело відпочивати на морі. Тобі сумно жити самому? Мені зрозуміло це завдання.

Вправа 30. Закінчіть речення. Використовуйте зразок і слова для відповіді.

Зразок: Діти радіють, бігають. **Їм весело.**

1. На вулиці морозно. Я змерз. Мені
2. Я годину не можу розв'язати задачу з математики. Мені
3. Температура повітря +35°C. Нам
4. Наталя отримала «5» за контрольну з хімії. Їй
5. У друзів великий собака. Я боюся його. Мені
6. Андрій відповідальний, серйозний студент. Йому все
7. Ірина швидко виконала всі завдання. Їй все ... , а мені все
8. Я захворіла: температура, сильний головний біль. Мені
9. Навколо краса, приємні люди, чудова атмосфера. Нам
10. В Україні воєнний конфлікт. Помирають люди. Усім

Слова для відповіді: страшно, холодно, важко, сумно, приємно, жарко, весело, цікаво, легко, важко, погано, радісно.

Вправа 31. Змініть речення. Використовуйте зразок і модель **кому як**.

Зразок: Він упав. У нього дуже болить нога.

Йому боляче.

1. Він змерз.
2. Він боїться.

3. Вона сумує.
4. Він погано почувається.
5. Вони радіють.
6. Я сміюся.
7. Студенти жартують і веселяться.
8. У Вісама болить живіт.
9. Батько сварить мене, бо я курю.
10. Ми їмо багато овочів і фруктів.
11. Вона порізала палець.
12. Діти дивляться мультфільми й посміхаються.
13. У лікаря була складна операція.

Давальний відмінок у модальних конструкціях

КОМУ	ВАЖЛИВО	ІНФІНІТИВ (що робити? що зробити?)
	ПОТРІБНО	
	НЕОБХІДНО	
	ТРЕБА	
	СЛІД, ВАРТО	
	МОЖНА ≠ НЕ МОЖНА	

Таблиця 41

(О ₃)	Модальне слово		приклад
Кому?	Треба ≠ не треба Потрібно ≠ не потрібно Необхідно = слід Можна ≠ не можна	+ інфінітив	Нам треба багато працювати. Тобі потрібно скласти екзамен. Їй необхідно відкрити рахунок. Нам можна відпочити – перерва. Хворому не можна курити.

Вправа 32. Пишіть речення. Використовуйте зразок.

Зразок: Можна ... увійти в клас? (я)

Можна **мені** увійти в клас?

1. Можна ... взяти твою ручку? (я)
2. ... треба краще навчатися! (ти)
3. ... не можна курити. (він)
4. Щоб добре вивчити мову, ... треба багато говорити українською. (ми)

5. ... важко вивчати українську. (вона)
6. ... легко навчатися у навчально-науковому центрі? (ви)
7. ... цікаво слухати твою розповідь про рідне місто. (вони)
8. ... треба займатися спортом. (друг)
9. Зачини, будь ласка, вікно. ... холодно. (я)
10. ... не можна нервувати. (хворий)

Вправа 33. Виконайте вправу. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Кому слід оформити посвідку й прописку? (усі іноземні студенти)

Усім іноземним студентам слід оформити посвідку й прописку.

1. Кому цікаво грати в Майнкрафт? (мої маленькі племінники)
2. Кому не цікаво дивитися детективи? (моя маленька сестра)
3. Кому важко жити в Україні без допомоги сім'ї? (твій брат)
4. Кому легко розв'язувати задачі з фізики? (ця нова студентка)
5. Кому важливо глибоко знати анатомію? (майбутні лікарі)
6. Кому не важливо знати, скільки коштує квиток на тролейбус? (той бізнесмен)
7. Кому складно перекладати текст з англійської українською? (наші студенти)
8. Кому легко приготувати мансєф? (моя мама та мої сестри)
9. Кому приємно отримати гарну оцінку? (старанний, розумний студент)
10. Кому не приємно згадувати про суперечки в групі? (наш викладач)

Порівняйте!

Таблиця 42

хто? що? (1)	Повинен, повинна, повинні (маю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	кому? чому? (Оз)	треба, потрібно, необхідно, слід, можна, не можна, варто
Я	повинен йти в деканат.	Мені	треба йти в деканат.
Ти	маєш виконати тест.	Тобі	потрібно виконати тест.
Він	повинен приймати ліки	Йому	необхідно приймати ліки.
Вона	повинна купити овочі.	Їй	треба купити овочі.
Ми	повинні системно працювати.	Нам	слід системно працювати.
Ви	повинні засвоїти нові закони.	Вам	необхідно засвоїти ці закони.
Вони	мають підготувати статтю.	Їм	потрібно підготувати статтю.

Вправа 34. Прочитайте зразок. Пишіть синонімічні речення з модальними словами **треба, потрібно, слід, варто, необхідно, можна, не можна.**

Зразок: Перед контрольною ти повинен повторити граматику.

Перед контрольною **тобі варто** повторити граматику.

1. Студент повинен отримати студентський квиток у деканаті.
2. Ця студентка має скласти іспит з фізики.
3. Всі студенти мають отримати підручники в бібліотеці.
4. Він захворів і має піти до лікаря.
5. Брат повинен зателефонувати батькам.
6. Ібрагім повинен поговорити з деканом.
7. У вас багато пропусків, тому ви повинні все відпрацювати, щоб скласти заліки й екзамени.
8. У мене немає таблиць, бо я не був на уроці.
9. Подруга захворіла, й лікар сказав, що вона повинна лежати вдома і приймати ліки.
10. Це третя цигарка. Ти маєш кинути курити!

Вправа 35. Прочитайте зразок. Відповідайте на запитання «Що робити?». Використовуйте слова **треба, потрібно, слід, варто, необхідно, можна, не можна.**

Зразок: Вона хоче послухати концерт нової української групи.

Йй слід (треба, потрібно) замовити квиток через інтернет, або купити його в касі палацу «Листопад».

1. Я хочу їсти.
2. Ми мріємо побачити Львів.
3. Він хоче отримати спеціальність хірурга.
4. Сестра хоче приготувати плов.
5. Друзі вирішили пограти у футбол.
6. Брат вирішив запитати батьків про майбутню професію.
7. Я часто думаю про маму.
8. Ми хочемо побачити історичні місця Полтави.
9. Ти хочеш добре говорити українською.
10. Вона вирішила купити новий одяг.

КОМУ ПОТРІБЕН ХТО
КОМУ ПОТРІБНО ЩО

		Йому потрібен секретар.
потрібен	він	Дітям потрібна мама.
потрібна	вона	Мені потрібен хірургічний костюм.
потрібно	воно	Їй потрібна вечірня сукня.
потрібні	вони	Йому потрібно це рішення.
		Тобі потрібні ці зимові чоботи.

Таблиця 43

кому?(Оз)	Теперішній час	Минулий час	Майбутній час	Хто? Що? (1)
мені	потрібен	був	буде	лексичний словник.
другові	потрібна	була		новий комп'ютер.
студентці	потрібне	було	будуть	додаткове заняття.
нам	потрібні	були		деякі гроші.
йому	необхідний	був	буде	вихідний день.
їй	необхідна	була		наша допомога.
викладачу	необхідне	було	будуть	твоє пояснення.
їм	необхідні	були		дорогі ліки.

Вправа 36. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова: **(не) потрібен, (не) потрібна, (не) потрібне, (не) потрібні.**

Зразок: Команді ... досвідчений тренер.

Команді **потрібен** досвідчений тренер.

1. Мені терміново ... гроші.
2. Нам ... жодні проблеми.
3. Тобі ... допомога.
4. Людині ... вода та їжа.
5. Йому ... тепле взуття.
6. Дітям ... фрукти.
7. Студенту ... цей підручник.

8. Мені ... час.
9. Місту ... господар.
10. Іноземцю ... посвідка.

Вправа 37. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок.

Зразок: Вам потрібна допомога?

Так, якщо можете, допоможіть мені, будь ласка.

Ні, дякую за пропозицію. Я сам спробую.

1. Тобі потрібен цей підручник?
2. Тобі потрібна ручка?
3. Вам потрібні серветки?
4. Вам потрібне таксі?
5. Вам потрібен розклад?
6. Вам потрібен переклад?
7. Вам потрібен час для підготовки?
8. Тобі потрібна консультація?
9. Їй потрібен помічник?
10. Тобі потрібні ліки?

Прийменники давального відмінка

Таблиця 44

завдяки	Завдяки вчасній операції хірург урятував життя пацієнта.
всупереч	Всупереч поганому настрою я завжди активно працюю.
назустріч	Я побачив друга й швидко пішов йому назустріч.

Вправа 38. Пишіть речення. Використовуйте прийменники з таблиці.

1. ... допомозі батьків я добре почуваюся в Полтаві.
2. Якщо студент не розуміє тему, викладач завжди йде йому ... і пояснює ще раз.
3. ... поганій погоді ми вдало провели час на екскурсії.
4. ... правильному діагнозу й лікуванню пацієнт швидко одужав.
5. Пішохід переходив вулицю на червоне світло, ... правилам дорожнього руху.
6. Ми отримаємо гарні результати на екзамені ... систематичній роботі.

ЧИТАЙМО РАЗОМ!

МІЙ ТАКТИЧНИЙ ХІД

Завдання 1. Прочитайте текст.

Я відкрила свій секрет подрузі. Подруга видала мій секрет сусідці. Сусідка видала мій секрет чоловікові. Чоловік видав мій секрет братові. Брат видав мій секрет колезі. Колега видав мій секрет дружині. Дружина видала мій секрет дантисту. Дантист видав мій секрет клієнту. Клієнт видав мій секрет перукареві. Перукар видав мій секрет мені.

Мій секрет знає все місто, як я й хотіла. Відмінно! Чудово!

Завдання 2. Напишіть запитання до кожного речення першого абзацу тексту.

Зразок: Я відкрила свій секрет подрузі.

Кому ти відкрила свій секрет?

Завдання 3. Закінчить речення.

1. Сусідка видала мій секрет
2. Подруга видала мій секрет
3. Дружина видала мій секрет
4. Перукар видав мій секрет
5. Дантист видав мій секрет
6. Брат видав мій секрет
7. Колега видав мій секрет
8. Клієнт видав мій секрет
9. Чоловік видав мій секрет
10. Мій секрет знає

Завдання 4. Як ви вважаєте, чи можна видавати чужі секрети.

ПОДАРУНОК

Завдання 1. Прочитайте текст.

Місяць тому Оксана святкувала день народження. Її сусідка Марина подарувала Оксані гарний французький крем для обличчя, який нещодавно привезла з Парижа. Марина не знала, що в Оксани алергія на один із компонентів цього крему.

Через тиждень у колеги Оксани був день народження. Її звуть Алла. Дівчата довго працювали разом. Оксана знала, що Аллі подобається цей французький крем, тому вона подарувала його їй на день народження. Та в цей час у Алли було багато кремів для обличчя, які треба було використати протягом року. Тому Алла вирішила подарувати цей крем своїй однокласниці. Щороку напередодні Нового року шкільні подруги зустрічаються в кафе й дарують одна одній подарунки.

Однокласницю Алли звуть Марина. Вона нещодавно повернулася з Парижа. Їй буде приємно отримати в подарунок французький крем. Подруги планують традиційну зустріч. Алла впевнена, що Марина буде у захваті від подарунка.

Завдання 2. Відповідайте на запитання.

1. Кому Марина подарувала крем?
2. Звідки вона привезла цей крем?
3. Чому Оксана вирішила подарувати крем?
4. Кому Оксана подарувала крем?
5. Аллі сподобався французький крем?
6. Чому Алла вирішила подарувати крем?
7. Кому Алла подарує крем?
8. Як ви ставитесь до таких вчинків героїнь?

Завдання 3. Відповідайте на запитання.

1. Ви любите дарувати подарунки?
2. Які подарунки ви любите отримувати?
3. Кому ви даруєте подарунки?
4. Що ви даруєте зазвичай?

ДИВНА РОДИНА

Завдання 1. Прочитайте текст.

Мене звуть Дарина. У мого брата Андрія звичайна родина. На Новий рік він зазвичай дарує футбольний м'яч синові, тому що син любить футбол. Він

дарує нову красиву сукню донечці, тому що більш за все вона любить красивий стильний одяг. Він дарує парфуми дружині, тому що його дружина любить французькі парфуми.

А моя родина дуже дивна. Я дарую футбольний м'яч доньці, тому що вона любить футбол. Посуд – каструлю, сковорідку – я дарую чоловікові, тому що він любить готувати.

А чоловік дарує мені папір! Тому що я письменниця. Я люблю папір, як кіт молоко.

А брату я дарую жаб... . Не живих, звісно. Він їх колекціонує.

Завдання 2. Відповідайте на запитання.

1. Кому й чому Андрій дарує футбольний м'яч?
2. Кому й чому Андрій дарує нову красиву сукню?
3. Кому Андрій дарує французькі парфуми?
4. Кому й чому Дарина дарує футбольний м'яч?
5. Кому й чому Дарина дарує посуд?
6. Що й чому їй дарує чоловік?
7. Кому Дарина дарує жаб?

Завдання 3. Відповідайте на запитання.

1. Що й кому ви зазвичай даруєте на Новий рік?
2. Що й кому ви зазвичай даруєте на Різдво?
3. Що й кому ви зазвичай даруєте на свято Розговіння (Ід Аль Фітр)?
4. Що й кому ви зазвичай даруєте на свято Жертвоприношення (Ід Аль Адха)?
5. Що ви даруєте друзям на день народження?

СКЛАДНИЙ ВИБІР

Завдання 1. Прочитайте текст.

У Данила було три дівчини. Він не знав, яку з них обрати. Якось він розповів своєму другові; «У мене три дівчини. Вони всі гарні, чемні, виховані.

Я не знаю, яку з них обрати?» Друг порадив йому: «Дай кожній з дівчат по тисячі доларів і подивися, як вони будуть витратити гроші».

Перша дівчина купила собі дуже дорогу сукню. Друга купила найдорожчий костюм Данилові. А третя дівчина відкрила свій бізнес, купила велику квартиру й дорогу машину.

Через деякий час друзі зустрілися знову. «То як, яку дівчину ти обрав, першу, другу чи третю?», – запитав друг.

«Четверту», – відповів Данило. «Тому що у неї найкрасивіша фігура...».

Завдання 2. Відповідайте на запитання.

1. Як звуть юнака?
2. Скільки дівчат у нього було?
3. Чому він не міг обрати одну дівчину з трьох?
4. Що порадив Данилові його друг?
5. Як витратила гроші перша дівчина?
6. На що витратила гроші друга дівчина?
7. Що зробила третя дівчина?
8. Яку дівчину обрав Данило й чому?
9. А вам які дівчата подобаються?

Завдання 3. Напишіть слова з дужок у правильній формі.

1. Перша дівчина купила собі дуже дорогу сукню, тому що у неї не було ...
(красива сукня)
2. Друга дівчина купила найдорожчий костюм Данилові, тому що у нього не було (новий костюм)
3. Третя дівчина відкрила свій бізнес, купила велику квартиру й дорогу машину, тому що у неї не було ... (власне житло й своя машина)

РОЗДІЛ 5
ОРУДНИЙ ВІДМІНОК
Запитання З КИМ? З ЧИМ? КИМ? ЧИМ?

З ким гуляють діти?

Вони гуляють з татом і мамою.

Дієслова, які потребують **орудного відмінка на позначення спільності дії**

жити

навчатися

працювати

гуляти

дружити, товаришувати

грати – пограти

танцювати

співати

зустрічатися-зустрітися

з ким?

розлучатися-розлучитися

лиштуватися

вітатися-привітатися

прощатися-попрощатися

знайомитися-познайомитися

сваритися-посваритися

миритися-помиритися

йти, ходити, піти

їхати, їздити, поїхати

подорожувати

з ким?

чим?

боротися

з ким?

з чим?

говорити – поговорити

розмовляти

з ким? про що?

спілкуватися – поспілкуватися

сперечатися-посперечатися

радитися – порадитися

користуватися

чим?

У Полтаві я познайомився з другом.

У кав'ярні я зустрівся з подругою.

З ким ти познайомився у Полтаві?

З ким ти зустрівся у кав'ярні?

Орудний відмінок іменників

Таблиця 45

Н.в. (1) Хто? Що?	закінчення	О.в. (О₅) З ким? З чим? Ким? Чим?
він		
студент	приголосний + -ом	студентом
викладач	ж, ч, ш, щ + -ем	викладачем
іноземець	-ь → -ем	іноземцем
Андрій	-й → -єм	Андрієм
вона		
студентка	-а → -ою	студенткою
сім'я	-я → -єю	сім'єю
Марія	-ія → -ією	Марією
Нінель	-ь → -ю	Нінеллю
воно		
м'ясо	-о+ -ом	з м'ясом
серце	-е → -ем	з серцем
завдання	-я → -ям	з завданням
вони		
медсестри	-и → -ами	медсестрами
викладачі	-і → -ями	викладачами
лікарі	ж, ч, ш, щ + -ами	лікарями
міста	-а → -ами	містами
знання	-я → -ями	знаннями

Вправа 1. Виберіть необхідну форму іменника.

Зразок: Я навчався на батьківщині (друг – з другом).

Я навчався на батьківщині з другом.

1. Я привітався (декан – з деканом).
2. Він зустрівся (з тренером – тренер) у фітнес-клубі.
3. Після занять вони відпочивають (друзі – з друзями).
4. На перерві ми ходимо (Амір – з Аміром) у «Кулиничі» по каву.
5. Я листуюся (подруги – з подругами).
6. Він любить грати у шахи (батько – з батьком).
7. Мені ще важко спілкуватися (одногрупники – з одногрупниками).
8. Зазвичай я подорожую (батьки – з батьками).
9. Викладач працює в класі (група – з групою).
10. Сестра завжди радиться (мама – з мамою).

Вправа 2. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Учора я ходив до паспортного офісу з ... (Ахмед і Мохаммед).

Учора я ходив до паспортного офісу з Ахмедом і Мохаммедом.

1. У суботу ми з (брат і сестра) їздили до Харкова.
2. Завтра Марва з (Нада і Махмуд) підуть до кінотеатру.
3. Після занять вони з (перекладач та секретар) були на медогляді.
4. Учора я вечеряв з (друг і подруга) в ресторані.
5. Я люблю спілкуватися з (мама й тато) Скайпом.
6. Вона любила гуляти з (бабуся й дідусь) у заміському парку.
7. Уночі друзі довго гуляли з (сусід і сусідка) на Білій Альтанці.
8. У лікарні я поговорив з (лікар і медсестра) українською без перекладача.
9. Її сім'я ходила до музею з (викладач і гід).
10. Наша група зустрічалася з (декан і проректором)

Вправа 3. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Хто вам часто телефонує? З ким ви довго розмовляєте? (мати й батько).

Мені часто телефонують **мати й батько**. Я довго розмовляю з **матір'ю і батьком**.

1. Хто приготував вечерю? З ким ти вечерятимеш сьогодні? (Ахмед і Джабер)
2. Хто добре танцює? З ким ти хочеш потанцювати? (Анна і Надія)
3. Хто увійшов до класу? З ким ви вітаєтеся щодня? (викладач і друзі)
4. Хто допомагає тобі вивчати українську мову? З ким ти щодня займаєшся вдома? (друг і подруга)
5. Хто порадив вам навчатися в ПДМУ? З ким ви радитесь щодо навчання в Україні? (дядько й кузен)
6. Кого запросили до деканату? З ким ти підеш до деканату? (Амір і Марва)
7. Хто зустрів тебе в аеропорту? З ким ти зустрівся в терміналі D? (земляк і брат)
8. Хто твої друзі? З ким ти живеш у гуртожитку? (Хайтам, Тамір, Джері, Нада та Оліка)
9. Хто вчора посварився на перерві? З ким ви посварилися вчора? (студент і студентка)
10. Хто вам подобається? З ким ви хочете спілкуватися? (українки й українці)

Вправа 4. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок.

Зразок: Ілліас любить грати у футбол. З ким Таха грає у футбол?

Таха грає у футбол з Ілліасом.

1. Денис купив квитки на концерт. З ким Ірина піде на концерт?
2. Донька зателефонувала батькові. З ким говорив батько?
3. Імад гарно грає в боулінг. З ким ти підеш до «Турбіни» грати в боулінг?
4. Наталя добре танцює. З ким ти підеш до клубу?
5. Дарина Іванівна – новий викладач. З ким ви познайомилися вранці?
6. Ваш товариш добре знає місто. З ким ви хочете гуляти?
7. Інна гарно говорить українською. З ким ти підеш до банку?

- Вправа 5.** Пишіть речення. Використовуйте зразок, моделі та слова з дужок.

Ібрагім був у театрі зі Світланою.

- 40

Особові займенники в орудному відмінку

Таблиця 46

хто Н.в. (1)	з ким О.в. (О ₅)	
я	зі мною	Брат навчається в одній групі зі мною.
ти	з тобою	Алі говорив з тобою про тата?
він	з ним	Це Імад. Я живу з ним.
вона	з нею	Це моя сестра. Ти зустрічався з нею?
ми	з нами	Декан спілкувався з нами.
ви	з вами	Ви студенти. Викладач працює з вами.
вони	з ними	Вони українці. Ми товаришуємо з ними.

Вправа 6. Пишіть речення. Використовуйте займенники з дужок у правильній формі.

Зразок: Я запросив друзів піти (я) на стадіон.

Я запросив друзів піти **зі мною** на стадіон.

1. Викладач познайомився з (ми) тиждень тому.
2. Запрошую тебе піти зі (я) до кінотеатру.
3. З (ти) хоче поговорити викладач.
4. Я давно не бачився з (він), бо ми навчаємося в різних містах.
5. Я люблю довго розмовляти з (вона) про українську кухню.
6. У Полтаві я зустрівся з (ви), а з (вони) ми знайомі давно.
7. Мені необхідно порадитись з (ви) щодо поїздки до Харкова.
8. Разом з (ми) будуть старшокурсники.
9. Адхам сидить поряд зі (я).
10. Ми з (ти) подолаємо цю відстань за 20 хвилин.

Вправа 7. Об'єднайте два речення в одне. Використовуйте зразок.

Зразок: Це Міна. Я навчаюся з **нею** в одній групі.

Я навчаюся з **Міною** в одній групі.

1. Це Муфіз. Я часто граю з ним у шахи.
2. Це Микола та Дмитро. Аня познайомилася з ними в Одесі.
3. Це Оліка. Саджид танцював з нею весь вечір.
4. Це Віталій Петрович. З ним ми вивчаємо фізику.

5. Це Рашид. Ми часто подорожуємо з ним Україною.
6. Це Юля й Андрій. Я люблю з ними спілкуватися.
7. Це Жанна. Учора ми ходили з нею до взуттєвого магазину.
8. Це Юлія Іванівна. З нею ми вивчаємо математику.
9. Це ректор. Я привітався з ним вранці.
10. Це мої друзі. З ними я навчаюся в ПДМУ.

Вправа 8. Пишіть речення. Використовуйте займенник у правильній формі.

Зразок: У брата є **подруга**. Він часто зустрічається ... в кафе.

Він часто зустрічається з **нею** в кафе.

1. У тебе є молодша **сестра**. Ти часто займаєшся з ... математикою.
2. **Ви** йдете до театру. Хто ще йде з
3. У мене є нові **друзі**. Я познайомився з ... тут у Полтаві в університеті.
4. Цей **студент** марокканець. Я навчаюся з ... в одній групі.
5. Ми чули, що **ти** їздив до Києва. Хто ще їздив з ... ?
6. **Я** вже півроку вивчаю українську. Мої друзі часто говорять зі ... українською.
7. **Ми** ходили на стадіон «Ворскла». Ахмед дивився матч з
8. **Мої батьки** живуть далеко. Я часто спілкуюся з ... Скайпом.
9. **Ти** йдеш відпрацьовувати фізику? Я теж піду з
10. Учора я посварився з **другом**. Сьогодні я хочу помиритися з

Вправа 9. Читайте зразок. Пишіть речення. Використовуйте особові займенники в правильній формі.

Зразок: Це мій друг. Ви знайомі ...? Ви бачили ... раніше? Зараз я познайомлю вас Потім розповім Він приїхав, бо ... подобається Полтава. ... теж буде навчатися в ПДМУ.

Це мій **друг**. Ви знайомі з **ним**? Ви бачили **його** раніше? Зараз я познайомлю вас із **ним**. Потім розповім вам **про нього**. Він приїхав, бо **йому** подобається Полтава. **Він** теж буде навчатися в ПДМУ.

1. Це Марина Петрівна. Ви знайомі ... ? Ви бачили ... сьогодні? Може вам уже розповідали ... ? ... буде 4 пара в цій аудиторії. Я телефонував ...

нещодавно. Мені треба передати ... квіти, тому я маю зустрітися ... обов'язково.

2. Девід і Френсіс – наші студенти. Ми бачимось ... щодня. Інколи телефонуємо Зараз я чекаю Хочу повідомити ... новий розклад та запросити ... на засідання клубу «Меридіани дружби». Можемо піти разом з
3. Ви були сьогодні на уроці? Я чекав на ... , написав ... повідомлення, хотів поговорити Завтра ... буде контрольна робота. ... маєте підготуватись. Зокрема ... слід повторити орудний відмінок.
4. Я йду в магазин. Пішли є вільний час. Сьогодні ... треба купити овочі. Ти допоможеш ..., бо ... ще не все розумію українською.
5. Ми їдемо до Києва. треба купити квитки. Ти поїдеш ...? ... є друзі в Києві. Вони вже запитували про ... і хочуть зустрітися
6. Ти тут навчаєшся? Давай познайомимось Як ... звати? Скільки ... років? Я нічого не знаю про ... , тому ставлю ... багато запитань.
7. Це мій сусід. ... двокімнатна квартира. Я часто телефоную ..., якщо маю запитання. Щодня я зустрічаюся ... у під'їзді. У неділю ми граємо ... у футбол. ... подобається мені моя сестра.

Вправа 10. Ви знаєте всі відмінки. Пишіть речення. Використовуйте займенники в правильній формі.

1. Викладач познайомив ... (я) з групою.
2. Він хоче познайомитися ... (ти).
3. Учора Антон зустрів ... (він) на вулиці.
4. Мені потрібно поговорити ... (ви).
5. Зазвичай син радиться ... (вони).
6. Лікар радив... (вони) не палити.
7. Євген любить фотографувати ... (вона).
8. Під час екскурсії Тетяна фотографувалася ... (ми).
9. Тато надіслав ... (ми) гроші.
10. Викладач пояснив (я і ти), як виконати завдання без помилок.

11. Я піду (вони) на кафедру гістології.

12. Лікар оглянув (пацієнтка) і пішов (вона) до медсестри.

13. Мої друзі люблять спілкуватися (ти).

14. Улітку я подорожуватиму (він) Україною.

Орудний відмінок прикметників і порядкових числівників

Таблиця 47

Н.в. (1)	закінчення	О.в. (О ₅)
він		
Який?		З яким? Яким?
новий	-ий → -им	новим
перший		першим
останній	-ій → -ім	останнім
воно		
Яке?		З яким? Яким?
нове	-е → -им	новим
перше		першим
останнє	-є → -ім	останнім
вона		
Яка?		З якою? Якою?
нова	-а → -ою	новою
перша		першою
остання	-я → -ьою	останньою
вони		
Які?	тверді приголосні	З якими? Якими?
нові	-і → -ими	новими
перші	м'які приголосні	першими
останні	-і → -іми	останніми

Вправа 11. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: З яким вчителем ви давно бачились? (шкільний)

Я давно бачився зі шкільним вчителем.

1. З яким хлопчиком розмовляє лікар? (хворий)

2. З якою сестрою він ходив у цирк? (молодша)
3. З яким лікарем радиться мати? (досвідчений)
4. З яким братом ви спілкувалися вчора? (старший)
5. З якою дівчиною він завжди гуляє? (красива)
6. З якою журналісткою вони сфотографувалися? (відома)
7. З якими викладачами ви познайомилися? (українські)
8. З якою подругою він зустрівся? (шкільна)
9. З якими студентами зустрівся проректор? (іноземні)
10. З яким квитком ви йдете в бібліотеку? (студентський, читацький)

Вправа 12. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: З яким містом ознайомилися наші студенти? (велике, сучасне, українське)

Наші студенти ознайомилися з великим, сучасним, українським містом.

1. З яким професором зустрілися аспіранти? (відомий, англійський)
2. З якою донькою мама ходила до лікаря? (молодша, хвора)
3. З яким художником ви познайомилися в художній галереї? (молодий, полтавський)
4. З якою подругою сфотографувався Алі? (чарівна, мила, ніжна)
5. З яким викладачем працює група? (досвідчений, поважний)
6. З якими друзями ти граєш у футбол? (різні, африканські, українські)
7. З якою сестрою Амір спілкувався у Скайпі? (старша, рідна)
8. З якими музеями ви вже ознайомилися? (історичний, художній)
9. З якою хворобою бореться увесь світ? (інфекційна, невиліковна)
10. З якими проблемами ви звертаєтесь до коменданта гуртожитку? (побутові, щоденні)

Вправа 13. Пишіть речення. Використовуйте словосполучення з дужок у правильній формі.

Зразок: Ми домовилися про зустріч (йорданський консул).

Ми домовилися про зустріч з йорданським консулом.

1. Нещодавно ми познайомилися (молодий талановитий учений).

2. Журналісти зустрілися (український президент).
3. Ми гратимемо у футбол (молода полтавська команда).
4. Я завжди раджуся (старший брат).
5. Вони активно спілкуються (знайома дівчина) у Фейсбуці.
6. Борис посварився (рідний брат).
7. Я маю помиритися (кохана дівчина) сьогодні ж.
8. Світлана виступає (відомий український актор) на концерті.
9. Українські студенти потоваришували (іноземні студенти) на зустрічі знайомств.
10. Сабір танцював на дискотеці (найвродливіша дівчина) університету.

Орудний відмінок присвійних і вказівних займенників

Таблиця 48

	Називний відмінок (1)		Орудний відмінок (О ₅)
він	Чий?		Чийм?
	мій		моїм
	твій		твоїм
	наш	-їм	нашим
	ваш	-им	вашим
	їхній	-ім	їхнім
	цей		цим
	той		тим
	свій		своїм
вона	Чия?		Чийй?
	моя		моєю
	твоя		твоєю
	наша	-ою	нашою
	ваша	-ьою	вашою
	їхня	-єю	їхньою
	ця		цією
	та		тією
	своя		своєю

ВОНО	Чиє?		Чийм?
	моє твоє наше ваше їхнє це те своє	-їм -им -ім	моїм твоїм нашим вашим їхнім цим тим своїм
ВОНИ	Чий?		Чийми?
	мої твої наші ваші їхні ці ті свої	-їми -ими -іми	моїми твоїми нашими вашими їхніми цими тими своїми

ЙОГО, ЇЇ – НЕ ЗМІНЮЄТЬСЯ!

Вправа 14. Пишіть речення. Використовуйте зразок і словосполучення у правильній формі.

Зразок: Щодня я ходжу до університету (мій новий друг).

Щодня я ходжу до університету з **моїм новим другом**.

1. Зазвичай ми готуємо вечерю разом (мій гарний друг).
2. Я домовився про зустріч (твій старший брат).
3. Ми сфотографувалися (наші нові викладачі).
4. Надія говорить (її давня подруга).
5. Тамір поїхав у подорож (свої дорогі батьки).
6. Я йду до клубу (моя найкраща подруга).
7. Ми тренуємося (той юнак) в одному спортивному клубі.
8. Вони поїдуть до Києва (їхні нові друзі).
9. Мені сподобалася зустріч (ваше рідне місто).
10. Мій друг хоче познайомитися (ця красива розумна дівчина)
11. Хлопці хочуть зустрітися (цей відомий український футболіст).
12. Я був у кафе (одна українська студентка).

13.Сьогодні під час зустрічі ми спілкувалися (та цікава людина).

14.Батьки відпочивали (свої любі діти).

15.Хворий порадився (досвідчені лікарі).

Вправа 15. Ви вже знаєте всі відмінки. Пишіть речення, використовуйте словосполучення у правильній формі.

1. У парку ми зустріли

2. Студенти підійшли до

3. Усі привіталися наш новий викладач

4. ... викладає фізику й інформатику.

5. Після контрольної роботи ми здали зошити

1. Я давно не бачився

2. Учора я телефонував

3. Я запросив до фітнес-клубу... . мої веселі друзі

4. В суботу я був у гостях

5. ... скоро завітає до Полтави.

1. Учора в клубі я бачив

2. Я мрію потанцювати

3. Ми взяли завдання у одна знайома дівчина

4. Я надіслав листа

5. Я часто згадую про

Вправа 16. Відповідайте на запитання: де, коли, з ким ви сфотографувалися?

Зразок: старий друг – червень – центр міста

У червні я сфотографувався зі старим другом у центрі міста.

1. Моя група – вересень – парк

2. Сім'я – минулий рік – наш садок

3. Мій батько – його офіс – 2019 рік

4. Декан та інспектор – минулий тиждень – збори

5. Мої брати – це літо – стадіон

6. Найкращий друг – наш клас – субота

7. Викладач – аудиторія – урок
8. Тренер – спортзал – змагання
9. Хірург – лікарня – операційна
10. Мила дівчина – парк – прогулянка

Орудний відмінок на позначення професії, виду діяльності

ДІЄСЛОВА: бути (є, був, буде)

 стати **ким?**

 працювати

Він **працює** інженером. Вона **буде** медсестрою. Ми **станемо** гарними лікарями.

Ким він працює? Ким вона буде? Ким ви станете?

Вправа 17. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Мій батько – інженер.

 Мій батько **був** інженером.

 Мій батько **буде** інженером.

1. Моя старша сестра – студентка.
2. Ніна Петрівна – гарний журналіст.
3. Мій найстарший брат – професійний футболіст.
4. Цей юнак – відомий журналіст.
5. Рита – досвідчена тенісистка.
6. Дмитро – молодий поет.
7. Віра – популярна фотомодель.
8. Його дядько – успішний бізнесмен.
9. Ця дівчина – гарна спортсменка.
10. Мої друзі – молоді лікарі.
11. Ліонель Мессі й Кріштіану Роналдо – найкращі футболісти світу.

Вправа 18. Пишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок у правильній формі.

Зразок: Раніше я був школярем, а зараз став ...(студент).

 Раніше я **був** школярем, а зараз **став** студентом.

1. Мій друг був робітником, а зараз став ... (інженер).
2. Його сестра 5 років була студенткою, а зараз вона стала ... (аспірантка).
3. Раніше Іван Петрович був учителем, а зараз він став ... (директор школи).
4. Вона була ученицею музичної школи, а зараз стала ... (студентка консерваторії).
5. Людмила була медичною сестрою, а цього року вона стала ... (дитячий лікар).
6. Зараз ми навчаємося на підготовчому факультеті, а через пів року станемо (студенти 1-ого курсу).
7. Мій тато був лише батьком, а з народженням мого сина він став (молодий дідусь).

Вправа 19. Відповідайте на запитання.

Зразок: **Ким** працює твій сусід?

Мій сусід працює менеджером.

1. Ким працює ваш батько?
2. Ким працює ваш старший брат?
3. Ким працює ваш кращий друг?
4. Ким ви хочете стати?
5. Ким стануть студенти вашої групи?
6. Ким хочуть бути ваші молодші брати та сестри?
7. Ким працює ваш дядько?
8. Ким працюватиме ваша подруга?
9. Ким працюватиме ваша сестра?
10. Ким ви були рік тому?

Вправа 20. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Талал – медичний факультет.

Талал навчається на медичному факультеті.

Після закінчення медичного факультету він буде лікарем.

1. Дмитро – стоматологічний факультет .
2. Жанна – медичний факультет.

3. Джері – історичний факультет.
4. Іван – фізичний факультет.
5. Олена – хімічний факультет.
6. Андрій – ветеринарний факультет.
7. Інна – математичний факультет.
8. Степан – юридичний факультет.
9. Катерина – філологічний факультет.
10. Алі – архітектурний факультет.

Вправа 21. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і словосполучення з дужок.

Зразок: Ким був Ісаак Ньютон? (видатний англійський фізик)

Ісаак Ньютон був видатним англійським фізиком.

1. Ким був Тарас Шевченко? (відомий український поет)
2. Ким був Михайло Ломоносов? (видатний російський вчений)
3. Ким був Григорій Сковорода ? (відомий український філософ)
4. Ким була мати Тереза? (відомий борець за мир)
5. Ким був Дмитро Менделєєв? (видатний учений-хімік)
6. Ким був Юрій Гагарін?(перший космонавт світу)
7. Ким була Маргарет Тетчер? (відома політична діячка)
8. Ким був Майкл Джексон? (популярний американський співак)
9. Ким був Майк Тайсон? (всесвітньо відомий боксер)
10. Ким був Микола Скліфосовський? (видатний український хірург)

Вправа 22. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Київ – столиця України.

Київ є столицею України.

1. Одеса – перлина України.
2. Харків – перша столиця України.
3. Париж – європейське місто закоханих.
4. Буковель – гірськолижний курорт.
5. Львів – чудове українське місто.

Вправа 23. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Як називається місто, в якому ви живете? (Полтава)

Місто, в якому я живу, називається Полтавою.

1. Як називається наука про природу? (біологія)
2. Як називається місце для занять спортом? (фітнес-клуб)
3. Як називається клас в університеті? (аудиторія)
4. Як називається людина, яка призначає лікування хворому? (сімейний лікар)
5. Як називається місце, де можна купити ліки? (аптека)
6. Як називається місце, де можна пройти обстеження? (діагностичний центр)
7. Як називається місце, де можна здати аналіз крові? (лабораторія)
8. Як називається місце, де лікують хвороби шлунка? (гастроентерологічне відділення)
9. Як називається лікар, який проводить операції? (хірург)
10. Як називається лікар, який лікує хвороби серця? (кардіолог)
11. Як називається лікар, який лікує хвороби очей? (офтальмолог)
12. Як називається лікар, який лікує нервові хвороби? (невролог)
13. Як називається лікар, який лікує дітей? (педіатр)

Орудний відмінок на позначення захоплення, хобі, опіки

ДІЄСЛОВА:

займатися **чим?**

пишатися

цікавитися

опікуватися **ким? чим?**

захоплюватися

перейматися

керувати

насолоджуватися

Вправа 24. Відповідайте на запитання за зразком.

Зразок: Ви цікавитесь історією? (література)

Ні, я цікавлюся літературою.

1. Ви цікавитеся фізикою? (хімія)
2. Ти займаєшся хімією? (біологія)
3. Вони цікавляться математикою? (кібернетика)
4. Вона захоплюється літературою? (музика)
5. Ваш брат захоплюється футболом? (шахи)
6. Її сестра займається волейболом? (баскетболом)
7. Твій сусід цікавиться спортом? (мистецтво)
8. Він захоплюється боксом? (плавання)
9. Президент пишається золотими медалями? (перемоги спортсменів)
10. Батько пишається квартирою й машиною? (діти: син і донька)

Вправа 25. Пишіть вправу за зразком.

Зразок: Сестра – література – журналіст

Сестра займається літературою та хоче стати журналісткою.

(Сестра цікавиться літературою та хоче бути журналісткою.)

1. Брат – архітектура – інженер
2. Подруга – мода – фотомодель
3. Віктор – футбол – футболіст
4. Ван Юн – медицина – лікар
5. Андрій – політика – дипломат
6. Микола – економіка – економіст
7. Максим – бізнес – бізнесмен
8. Знайома – література – письменниця
9. Школяр – фізика – фізик
10. Друг – стоматологія – стоматолог

Вправа 26. Пишіть вправу за зразком. Використовуйте відповідні дієслова й слова з дужок.

Зразок: Мій знайомий ... (спорт)

Мій знайомий захоплюється спортом.

1. Я ... (футбол).
2. Сестра ... (гімнастика).
3. Ми ... (українська мова).
4. Молодший брат ... (англійська мова).
5. Данило ... (теніс).
6. Марина ... (плавання).
7. Сергій ... (скульптура).
8. Моя донька ... (вишивання).
9. Моя подруга ... (фітнес).
10. Мої друзі ... (сучасна музика).

Вправа 27. Відповідайте на запитання за зразком.

Зразок: Чим керує директор? (магазин)
Директор керує магазином.

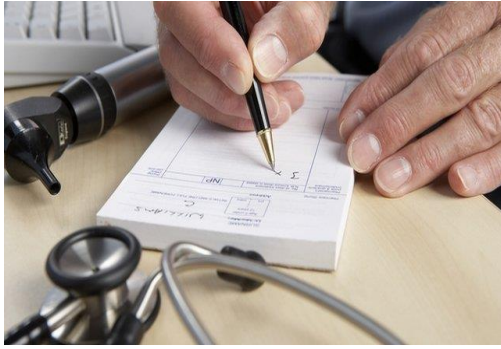
1. Чим керує Лариса Вікторівна? (наш центр)
2. Ким опікуються батьки? (син, донька, діти)
3. Ким опікуються бабуся та дідусь? (онук, онучка)
4. Ким пишається країна? (вчені, лікарі, актори, спортсмени)
5. Чим ти так переймаєшся? (відпрацювання, контрольна робота)
6. Чим керує президент? (країна)
7. Ким опікуються вчителі? (школярі, учень та учениця)
8. Ким опікуються діти? (батьки)
9. Ким пишається вчитель? (талановиті учні)
10. Чим керують декан, ректор? (факультет, університет)

Орудний відмінок на позначення знаряддя дії Запитання **ЧИМ?**

Учні пишуть на дошці маркерами.

Чим вони пишуть на дошці?

Лікар виписує рецепт **ручкою**.

Чим лікар виписує рецепт?

ДІЄСЛОВА:

писати

малювати

фотографувати

їсти

спілкуватися

їхати – їздити

летіти – літати

мити – вмиватися

голитися – поголитися

розчісуватися – розчесатися

вимірювати – виміряти

розраховуватися – розрахуватися

чим?

чим? що?

за що? чим?

Вправа 28. Відповідайте на запитання. Використовуйте фото праворуч.

1. Чим можна писати на дошці?

2. Чим можна писати в зошиті?

3. Чим можна малювати на папері?

4. Чим витирають дошку?

5. Чим їдять суп?

6. Чим їдять картоплю-пюре?

7. Чим ріжуть м'ясо?

8. Чим можна замкнути двері?

9. Чим їдять суші?

Вправа 29. Відповідайте на запитання. Використовуйте слова з дужок.

Зразок: Чим писали картини відомі художники? (фарби)

Відомі художники писали картини фарбами.

1. Чим нагороджують переможців змагань? (золоті медалі)
2. Чим чистять овочі? (ніж)
3. Чим малює художник? (фарби)

4. Чим ти фотографуєш друзів та природу? (камера, телефон)
5. Чим ви голитесь? (бритва, станок для гоління)
6. Чим їдять борщ? (ложка)
7. Чим можна прати речі? (мило й порошок)
8. Чим розчісується дівчина? (гребінець)
9. Чим їдять китайці? (палички)
10. Чим вимірюються температура, вага, довжина? (термометр, ваги, лінійка)
11. Чим їдять європейці? (ложка, виделка, ніж)
12. Чим ви чистите зуби? (зубна щітка й зубна паста)
13. Чим ми вмиваємося? (вода, мило)
14. Чим ви ріжете хліб, овочі, фрукти, папір? (ніж, ножиці)
15. Чим ви клеїте папір? (клей)
16. Чим ви спілкуєтесь з батьками? (телефон, вайбер, ватсап, Скайп)
17. Чим ви їздите до університету? (автобус, маршрутка, тролейбус, таксі)
18. Чим ви поїдете на батьківщину? (поїзд, літак, корабель)
19. Чим літають до різних країн? (літак, гелікоптер)
20. Чим ви розраховуєтесь у супермаркеті, магазині? (картка, готівка)
21. Чим ви розраховуєтесь на ринку? (готівка, гривні, долари, євро)

Орудний відмінок на позначення місця руху

ДІЄСЛОВА:

гуляти

подорожувати

йти – ходити

їхати – їздити

пересуватися

чим?

Де гуляють мами з дітьми?

Мами з дітьми гуляють **парком**.

Вправа 30. Відповідайте на запитання. Використовуйте слова з дужок.

1. Улітку я планую подорожувати ... (Україна).
2. Мій друг щодня гуляє ... (центральный парк).

3. Я люблю гуляти ... (нічна Полтава).
4. До університету ми йдемо ... (вулиця Європейська).
5. Моя сім'я щороку подорожує (Арабські Емірати чи Саудівська Аравія).
6. Мої друзі пересуваються (місто) (велосипеди, самокати).

Прийменники орудного відмінка та їхні значення СПІЛЬНІСТЬ ДІЇ

йти

їхати

їсти

пити

готувати

З

РАЗОМ З

Вправа 31. Відповідайте на запитання за зразком.

Зразок: Я йду до бібліотеки. У мене є декілька книжок.

З чим ти йдеш до бібліотеки?

Я йду до бібліотеки **з книжками**.

1. У студента в руках сумка. У сумці словник, зошит, ручка, олівець. Із чим студент іде на заняття?
2. У викладача в руці журнал, карта й крейда. Із чим викладач іде до аудиторії?
3. У Міни в сумці лежать підручник, зошити, ручки, гумка, коректор. Із чим Міна прийшла в аудиторію?
4. Чоловік їде в аеропорт. Він тримає велику валізу та кейс. Із чим чоловік їде в аеропорт?
5. Хлопчик біжить на стадіон. У нього в руках м'яч і спортивна форма. Із чим хлопчик біжить на стадіон?
6. Студент іде на практику до клініки. У нього в пакеті халат, шапочка, змінне взуття. Із чим студент іде на практику?
7. Я йду до паспортного відділу. У мене є паспорт і посвідка. З чим ти йдеш до офісу?
8. Вона йде до банку. Щоб відкрити рахунок, їй потрібні посвідка, паспорт, картка й телефон. З чим вона йде до банку?

9. У мене в рюкзаку спортивне взуття та вода. Я запізнаюся на тренування.

Із чим ти йдеш на тренування?

10. Вони поспішають на день народження подруги. Щойно купили квіти, шоколад та подарунок. З чим ви йдете на день народження?

Вправа 32. Повідомте співрозмовнику про ваші смаки та порівняйте їх за зразком.

Зразок: Я люблю каву з молоком.

А я люблю каву без молока.

Чай і лимон, кава й цукор, хліб і масло, макарони й сир, рис і м'ясо, картопля й риба, суп та овочі, торт і крем, напій і лід, молоко й мед.

Вправа 33. Напишіть речення. Використовуйте зразок і слова з дужок.

Зразок: Уранці я п'ю каву ... (цукор, молоко)

Уранці я п'ю каву з цукром і молоком.

1. У цьому кафе готують смачну піцу ... (бекон , гриби, овочі)
2. На день народження мама приготувала торт ... (фрукти й шоколад.)
3. Я люблю каву ... (молоко і цукор)
4. Зранку зазвичай я їм хліб ... (масло, сир, мед)
5. Махмуд їсть м'ясо ... (картопля або рис)
6. Зазвичай я п'ю чай ... (цукор, мед, лимон)
7. Зранку моя мама любить каву ... (молоко, цукор, круасан)
8. Я люблю картоплю ... (салат, риба або м'ясо)
9. Я їм суп або борщ ... (хліб)
10. Я не люблю пиріжки ... (капуста, м'ясо)

МІСЦЕ ДІЇ

розташовуватися

над ≠ під

перебувати

за ≠ перед

лежати

між

стояти

поряд з = поруч з

сидіти

висіти

Вправа 34. Пишіть речення. Використовуйте зразок і прийменники з таблиці.

Зразок: ... командами відбулися змагання з плавання.

Між командами відбулися змагання з плавання.

1. Пам'ятник стоїть університетом.
2. Діти йдуть ... батьками.
3. Я знайшла ручку ... шафою.
4. ... парами є перерви.
5. Лампа висить ... столом.
6. Ми ходили до аптеки, що розташована ... університетом.
7. Ахмед навчається ... нами в одній групі.
8. Друг чекає мене ... деканатом.
9. Суперечка виникла ... студентами групи.
10. Ферма розташована ... містом.

Вправа 35. Замініть речення на антонімічне.

Зразок: Мені подобається кава з корицею.

Мені подобається кава **без** кориці.

1. Ми бачили монумент **перед** університетом.
2. **Під** ногами у нас земля, а ... головою яскраве сонце.
3. Я п'ю чай **без** цукру, а мій друг любить каву ... цукром.
4. Студенти сидять **за** столами, а викладач стоїть ... ними.
5. **Під** водою плаває риба, а ... водою у небі літають птахи.
6. **Після** занять він поспішає до гуртожитку, а ... сном гуляє парком.
7. **За** автобусом їде маршрутка, а ... ним тролейбус.
8. Я виконав вправу **без** допомоги викладача, а ти ... допомогою.
9. Обласна лікарня розташована **за** університетом, а зупинка ... ним.
10. Обігрівач стоїть **під** столом, а лампа висить ... столом.

ПРИГАДАЙТЕ!

Називний відмінок	Орудний відмінок	Закінчення	
		Прикм.	Імен.
Чоловічий рід (він)			
Це гарний друг	Я зустрічаюся з гарним другом.		
серйозний викладач	Він відпрацьовує з серйозним викладачем.	-им	-ом
літній аграрій	Ми бачилися з літнім аграрієм.	-ім	-ем
новий секретар	Ми познайомилися з новим секретарем		-ієм

Середній рід (воно)			
Це велике місто	Ми ознайомились з великим містом.		
перше заняття	з першим заняттям.	-им	-ом
синє море	з синім морем.	-ім	-єм
третє завдання	з третім завданням.		-ям
Жіночий рід (вона)			
Це чарівна дівчина	Я познайомився з чарівною дівчиною.		
весняна алергія	Він бореться з весняною алергією.	-ою	-ою
літня жінка	Товариш розмовляв з літньою жінкою.	-ою	-ією
дружна компанія	Ти відпочивав з дружною компанією.		
Множина (вони)			
Це гарні друзі	Ми відпочивали з гарними друзями.		
серйозні викладачі	Ми працюємо з серйозними викладачами.	-ими	-ами
давні міста	Вони познайомилися з давніми містами.	-іми	-ями
чарівні дівчата	Я ознайомився з чарівними дівчатами.		
різні проблеми	Вони зіштовхнулися з різними проблемами.		

Вправа 36. Перевірте себе. Пишіть слова з дужок у правильній формі.

Зразок: Після занять я зустрінуся з (декан).

Після занять я зустрінуся з деканом.

1. Лікар розмовляв з (хворий студент).
2. Я поряд з (велика красива площа).
3. Між (наші футбольні команди) сьогодні відбудеться матч.
4. Завтра я побачуся з (ви) у кафетерії.
5. Мені подобається дівчина, що стоїть поряд з (велике вікно).
6. Наталя гуляє під (яскрава парасолька).
7. Ми поздоровили друга з (день народження).
8. Я сиджу між (свої найкращі друзі).
9. На стадіоні буде гра між (команди) «Ворскла» й «Дніпро».
10. Високо над (місто) пролетів літак.

Вправа 37. Поставте запитання до виділених слів.

Зразок: Нещодавно я познайомився з **цікавими** людьми.

З якими людьми ти нещодавно познайомився?

1. На батьківщині я подорожував із **любими батьками й сестрою**.
2. На заняття з української мови треба ходити **зі словником**.
3. Я гуляю в парку **зі старшим братом**.
4. Викладач іде на урок із **журналом, картою, ручками**.
5. Я люблю пити чай **зі смаколиками**.
6. Мій друг мріє піти в кіно з **Мариною**.
7. Ая співала нову пісню з **українською** подругою.
8. Учора в ресторані ми їли страви з **запеченим м'ясом та овочами**.
9. Я говорю українською з **друзями, викладачами**.
10. Усі мусульмани люблять готувати рис із **м'ясом та овочами**.

ЧИТАЙМО РАЗОМ!

Текст 1

Завдання 1. Прочитайте текст.

ЧИМ ЇДЯТЬ ЛЮДИ

У більшості країн світу люди їдять ложкою, виделкою й ножем. Та не скрізь. В Індії, наприклад, їдять руками. У Китаї, Кореї, Японії їдять паличками.

Китайська та японська кухні зараз популярні в усьому світі. Їсти суші паличками у китайському чи японському ресторані цікаво, хоча не всім зручно. Людина, яка їсть суші ножем і виделкою, сумно дивиться на сусіда, який весело орудує паличками.

В арабських країнах деякі традиційні страви їдять руками. Як приклад – мансеф – рис із м'ясом і сметанним соусом. В Україні ми їмо його ложкою, та це, на наш погляд, не так смачно, цікаво й приємно.

Тож давайте їсти так, як забажаємо! Головне – робити це охайно, чемно, з насолодою. Чим би ви не їли – смачного! Насолоджуйтесь!

Завдання 2. Відповідайте на запитання.

1. Чим зазвичай їдять люди?
2. Чим їдять у Кореї, Китаї, Японії?
3. Чим їдять в Індії?
4. Чим їдять мансеф?

Текст 2

Завдання 1. Прочитайте текст.

БАЖАСТЕ ЧАЮ?

Поціновувачі чаю знають і поважають різноманітні традиції, пов'язані з чаюванням. А що ви знаєте про чай? Він є чорний, зелений, жовтий, білий, червоний; чистий і з додатками; крупнолистовий, середньо- і дрібно листовий; пакетований та сипучий тощо.

Чорний чай зазвичай п'ють із цукром, із лимоном або медом. До чорного чаю додають різноманітні компоненти, чим змінюють букет запахів і смаків.

Зелений чай традиційно п'ють без цукру й лимона. Проте одна моя подруга п'є зелений чай із цукром і говорить, що це дуже смачно.

У деяких регіонах п'ють чай із молоком, сіллю, маслом або іншим жиром. Кладуть жир у чашку з круто завареним чаєм і п'ють. Про смаки не сперечаються!

Завдання 2. Відповідайте на запитання.

1. Із чим п'ють чорний чай?
2. Із чим п'ють зелений чай?
3. Із чим п'ють чай у деяких регіонах?
4. Який чай ви п'єте? Із чим? Скільки разів за день?
5. Який чай зазвичай п'ють у вашій рідній країні? Із чим його п'ють?

Текст 3

Завдання 1. Прочитайте текст.

МОЇ МРІЇ

Коли мені було 4 роки, я мріяв стати клоуном, тому що в нього дуже красиві чобітки – величезні, яскраві, кумедні. Узагалі клоуни всі веселі. Вони працюють у цирку, де всі діти їдять морозиво і п'ють кока-колу.

Коли мені було 5 років, я вирішив стати полісменом, бо вони їздять на красивих машинах із мигалками. У них є зброя – пістолети. Ще полісмени серйозні й сміливі люди.

Коли мені було 6 років, я мріяв стати пілотом, тому що вони щодня літають на літаках у різні країни світу. Безкоштовно!

Зараз мені 40 років. Я – бізнесмен. У мене є красиві чобітки, та вони не великі й не кумедні! У мене є машина. Вона дорога, проте без мигалок. Я часто літаю на літаках у різні країни світу, та тільки як пасажир. Моє життя сумне, нецікаве, одноманітне. Іноді я думаю: може, ще не пізно його змінити? І ... стати клоуном!?

Завдання 2. Продовжте лексичний ряд.

1. Стати клоуном, полісменом, пілотом, ...
2. Їсти морозиво, суп, піцу, ...
3. Їсти ложкою, ...
4. Пити кока-колу, чай, каву, ...
5. Їздити машиною, велосипедом, ...
6. Життя сумне, веселе, цікаве, ...

Завдання 3. Закінчіть речення.

1. Я хочу працювати в цирку, я хочу стати
2. Вона хоче працювати в школі, вона хоче стати
3. Ти хочеш працювати в театрі, ти хочеш стати
4. Вони хочуть працювати в уряді, тому вони мріють стати
5. Він мріє працювати в університеті, тому він хоче стати
6. Наш батько – бізнесмен, тому ми теж мріємо стати
7. Ви мрієте писати книги, тому ви хочете стати
8. Я люблю допомагати людям, тому я хочу бути
9. Подруга хоче працювати в турагенції, тому вона хоче бути
10. У мого батька є стоматкабінет, тому він радить мені стати

Текст 4

Завдання 1. Прочитайте текст.

СИН МАЄ ЗАЙМАТИСЯ СПОРТОМ

Чоловік сказав дружині:

- Наш син має займатися спортом.
- Спортom? Ти з глузду з'їхав? Він ще зовсім маленький.
- Він не маленький! Він доросла людина. Йому вже 5 років. Він буде грати в хокей!
- У хокей? Який жах! Хокей – це лід! Це небезпечно!
- Добре. Він буде грати у футбол! Він буде футболістом!
- Футбол – це жах! Футбол – це фанати, хулігани і пиво! Це жахливо.
- Ну добре. Він буде плавати. Займатися плаванням корисно.
- Плавати? Ніколи! У басейні – вода. Багато води! Це страшно.
- Може він буде займатися тенісом?
- Ніколи. Це шкідливо! Ракетка дуже важка.
- А лижі?
- Ні. Лижі – це сніг. Він дуже холодний. Це погано.
- Ну, я не знаю..... . Може, він насправді, ще маленький?

Завдання 2. Продовжте лексичний ряд.

1. Займатися спортом, музикою, танцями, ...
2. Грати у хокей, у футбол, у теніс ...

Завдання 3. Відповідайте на запитання.

1. Яким видом спорту ви займалися у дитинстві?
2. Зараз ви займаєтеся спортом? Яким?
3. Які види спорту вам подобаються? Чому?
4. Які види спорту вам не подобаються? Чому?
5. Скажіть, що, на вашу думку, корисно для здоров'я?
6. Скажіть, що, на вашу думку, шкідливо для здоров'я?

Завдання 1. Прочитайте текст.

ЛИСТИ З ІНТЕРНЕТУ

Вибір професії – складна справа. Вона потребує серйозних роздумів і прийняття важливого рішення. Я радився з батьками, друзями, вчителями, читав публікації в інтернеті. Ось деякі з них.

Бізнес чи мистецтво?

Мій батько – президент нафтової компанії. Він мріє про те, що я стану його помічницею, адже я його єдина донька. Спочатку я отримаю освіту, потім буду працювати з ним, а потім стану президентом нашої компанії.

А я хочу стати артисткою. Я мрію вступити до театального університету. Хочу стати відомою артисткою, як Джулія Робертс. Я зовсім не хочу займатися бізнесом. Нафта, газ, бензин Це так сумно! Що мені робити?

Любов чи кар'єра?

Мене звати Єва. Я маю проблему. У мене є друг Сергій. Ми разом ходили до дитячого садочка, потім разом навчалися в школі. Ми довго чекали повноліття, аби одружитися. Настав цей день. Учора мені виповнилось 18 років, а день народження Сергія був декілька місяців тому. Тепер ми можемо одружитися й стати чоловіком та дружиною.

Та наші батьки!!! Вони говорять, що спочатку треба отримати професію, а потім одружуватися. Мої батьки завжди мріяли, що я стану лікаркою, а Сергієві батьки мріють, що він стане юристом.

Вони не розуміють, що ми кохаємо один одного й хочемо завжди бути разом. Кохання важливіше за університет. Ми не розуміємо їх, вони не розуміють нас!

Я не хочу бути дипломатом

Я завжди хотів бути футболістом. Я добре граю в футбол, ходжу на тренування в спортивний клуб. Мені вже 17 років, і я хочу серйозно займатися футболом.

Та мій батько – посол, а мама – другий секретар у посольстві, Вони мріяли, що я теж стану дипломатом. Вони постійно говорять, що я маю вступати в

університет на факультет міжнародних відносин. Я не знаю, що мені робити? Порадьте, будь ласка.

Мій чоловік – мільйонер

Мій чоловік – дуже заможна людина. Ви, мабуть, думаєте, що я безмежно рада? Ні, це зовсім не так.

Раніше я працювала менеджером, потім вийшла заміж за президента нашої компанії. Тоді я вважала, що я буду найщасливішою дівчиною в світі!

Зараз я не працюю. У моїх дітей є няня. Готує й прибирає дівчина з агенції. Весь день я дивлюся телевізор. Ви можете сказати, що я можу поїхати куди-небудь або піти в театр. З ким? Мої подруги завжди зайняті. Вони працюють, у них цікаве життя. У них немає вільного часу. У мого чоловіка теж ніколи немає вільного часу. Він постійно зайнятий. Я ще не знаю, як змінити своє життя, та зроблю це обов'язково. Саме зараз я розмірковую, чим собі зайнятися?

Завдання 2. Відповідайте на запитання.

1. Про які проблеми говорять автори листів?
2. Що ви можете порадити героям тексту?
3. Як ви вважаєте, яка з проблем найгостріша? Чому?
4. Яка з історій вас зацікавила більше за інші?
5. Як ви обирали професію? Чи мали якісь проблеми з вибором?

Завдання 3. Закінчіть речення. Використовуйте інформацію тексту.

1. Я хочу стати відомою
2. Я зовсім не хочу займатися
3. Тепер ми можемо стати
4. Мої батьки мріяли, що я буду ... , а батьки Сергія мріють, що він стане
5. Я завжди хотів бути
6. Я хочу серйозно займатися ... , та мої батьки мріяли, що я стану
7. Раніше я працювала
8. Я вважала, що я буду
9. Саме зараз я розмірковую,

РОЗДІЛ 6
ВИДИ ДІЄСЛОВА
ДОКОНАНИЙ І НЕДОКОНАНИЙ ВИД
ЗНАЧЕННЯ ВИДОВИХ ФОРМ ДІЄСЛІВ

Таблиця 49

НВ	ДВ
Що робити?	Що зробити?
1. Процес (без результату), назва дії, факт Я читаю книги.	1. Результат дії Я прочитав книгу.
2. Регулярність дії Я щодня читаю книги.	2. Одноразовість дії Одного разу я прочитав дуже цікаву книгу.
3. Повторюваність дії, тривалість дії Я часто читаю книги англійською. Ми читали книгу 2 години.	3. Швидкість виконання дії Він швидко прочитав цю книгу.
Якщо декілька дій	
4. Одночасні, паралельні дії Я сидів у кріслі й читав книгу.	4. Послідовні дії, що змінюють одна одну дії Я прочитав останню сторінку й згорнув книгу.

СПОСОБИ ТВОРЕННЯ ВИДОВИХ ПАР ДІЄСЛІВ

Таблиця 50

НВ	ДВ
1. Немає префіксу	1. Є префікс
Читати	<u>про</u> читати
Писати	<u>на</u> писати
Робити	<u>з</u> робити
Вчити	<u>ви</u> вчити

2. Змінюється суфікс	
Вирішувати	вирішити
Пояснювати	пояснити
Повторювати	повторити
Вивчати	вивчити
3. Різні основи слів	
Говорити	сказати
Брати	взяти
Шукати	знайти
Знати	дізнатися
Ловити	спіймати
4. Змінюється наголос	
Виміряти	виміряти
Розрізати	розрізати

Таблиця 51

П А Р И Д І Є С Л І В	
Недоконаний вид Що робити?	Доконаний вид Що зробити?
Бачити	Побачити
Брати	Взяти
Будувати	Побудувати
Вечеряти	Повечеряти
Вивчати	Вивчити
Виконувати	Виконати
Відповідати	Відповісти
Відпочивати	Відпочити
Говорити	Сказати
Готувати	Приготувати
Давати	Дати
Дарувати	Подарувати
Дізнаватися	Дізнатися
Дозволяти	Дозволити
Допомагати	Допомогти

Дякувати	Подякувати
Забороняти	Заборонити
Запитувати	Запитати
Запізнюватися	Запізнитися
Згадувати	Згадати
Зустрічати	Зустріти
Їсти	Поїсти
Казати	Сказати
Купувати	Купити
Мити	Помити
Обідати	Пообідати
Перекладати	Перекласти
Писати	Написати
Пити	Випити
Повторювати	Повторити
Подобатися	Сподобатися
Пояснювати	Пояснити
Розуміти	Зрозуміти
Слухати	Послухати
Снідати	Поснідати
Читати	Прочитати

Вправа 1. Пишіть пари дієслів. Використовуйте матеріал для відповіді.

1. Брати –
2. Відпочивати –
3. Вчити –
4. Говорити –
5. Готувати –
6. Давати –
7. Дарувати –
8. Дізнаватися –
9. Допомогати –
10. Закінчувати –
11. Запізнюватися –
12. Купувати –

- 13. Питати –
- 14. Подобатись –
- 15. Показувати –
- 16. Пояснювати –
- 17. Розповідати –
- 18. Розуміти –
- 19. Слухати –
- 20. Снідати –

Матеріал для відповіді: взяти, вивчити, відпочити, дати, дізнатися, допомогти, закінчити, запитати, запізнитися, зрозуміти, купити, подарувати, показати, послухати, поснідати, пояснити, приготувати, розповісти, сказати, сподобатись.

Вправа 2. Прочитайте речення. Замість крапок пишіть дієслова **писати – написати**.

- Що ти робив учора ввечері?
- Я ... текст.
- Ти довго ... його?
- Так, я ... текст 1 годину.
- Що ти робив, коли ... текст?
- Коли я ... текст, я ... вправи. Коли я ... всі вправи, я пішов у кіно.

Вправа 3. Прочитайте речення. Замість крапок пишіть дієслова **читати -прочитати**.

- Що ти робив сьогодні вранці?
- Спочатку я снідав, а потім ... новини.
- Які новини ти ... ?
- Я ... новини про погоду в Україні.
- Скільки часу ти ... їх?
- Я ... новини хвилин 15.
- Куди ти пішов, коли ... їх?
- Коли я ... їх, я пішов в університет.

Вправа 4. Пишіть речення. Замість крапок уживайте дієслова **говорити – сказати**.

1. ... будь ласка, де буде лекція?
2. Ганна, як завжди, довго ... по телефону.

3. Викладач ... мені, що завтра буде екскурсія.
4. До мене приїхав друг, і ми цілий день ... про батьківщину.
5. Ахмеде, ... Саїду, що я чекаю його.
6. Добре, я ... йому.

Таблиця 52

Є СЛОВА – СИГНАЛИ	
НВ без результату	ДВ + результат
Зазвичай, кожен день, кожен тиждень, щодня, щотижня, щонеділі, щороку	Відразу, вчора, раніше
Завжди, постійно, систематично	Швидко
Іноді = інколи, ніколи	Нарешті
Часто ≠ рідко, довго	Раптом, зненацька
Багато разів	Одного разу, спочатку
ФОРМИ ЧАСУ ДІЄСЛІВ НВ – ДВ	
У теперішньому часі у цей час, зараз	У теперішньому часі НЕ ВЖИВАЄТЬСЯ
У минулому часі довго, протягом якого часу (5 хвилин, 2 години), увесь день	У минулому часі одного разу, вже
У майбутньому часі в складній формі	У майбутньому часі

Вправа 5. Пишіть речення. Замість крапок уживайте потрібну форму дієслова.

1. Щовечора ми ... телевізор. (дивитися – подивитися)
2. Я ... нові слова годину. (вчити – вивчити)
3. Ти довго ... цю книжку? (читати – прочитати)
4. Мій друг ... українську мову два роки. (вивчати – вивчити)
5. Студенти часто ... вечерю в гуртожитку. (готувати – приготувати)

Вправа 6. Пишіть речення. Замість крапок уживайте потрібну форму дієслова.

Зразок: Ми почали (вивчати – вивчити) українську мову у вересні.

Ми почали вивчати українську мову у вересні.

1. Він почав (малювати – намалювати), коли йому було 6 років.

2. Робітники (будувати – побудувати) школу у серпні минулого року.
3. Я (перекладати – перекласти) цікавий текст ще вчора.
4. Софі добре (говорити – сказати) українською.
5. Ми щодня (вечеряти – повечеряти) о 7 годині.
6. Після вечері ми зазвичай (грати – зіграти) у шахи.

Вправа 7. Пишіть речення. Замість крапок уживайте потрібну форму дієслова.

Зразок: Щодня вони ... працювати о 8 годині. (починати – розпочати)

Щодня вони починають працювати о 8 годині.

1. Щотижня ми ... новий урок (вивчати – вивчити)
2. Зазвичай Вадим ... футбол о 6-й годині вечора (дивитися – подивитися)
3. Щоранку о 7 годині я ... гімнастику (робити – зробити)
4. Зазвичай після сніданку батько ... газети (читати – прочитати)
5. Сергій прийшов додому, пообідав і почав ... музику (слухати – послухати)
6. Він ... писати листа та ввімкнув комп'ютер (кінчати – закінчити)

Вправа 8. Відповідайте на запитання.

Зразок: Як часто ви купуєте нові зошити?

Я купую нові зошити щотижня.

1. Як часто ви запізнюєтеся на заняття?
2. Як часто ви граєте у футбол?
3. Як часто у вас бувають вечори в клубі?
4. Як часто ви співаєте та танцюєте?
5. Як часто ви складаєте іспити?
6. Як часто ви слухаєте музику?
7. Як часто ви дивитеся телевізор?
8. Як часто ви пишете контрольні роботи та диктанти з української мови?
9. Як часто ви робите домашнє завдання в аудиторії?
10. Як часто ви телефонуєте додому?

Вправа 9. Пишіть речення. Замість крапок уживайте відповідну форму дієслова.

Зразок: Джон ... текст 10 хвилин. Він ... текст і сів на місце.

(розповідав – розповів)

Джон розповідав текст десять хвилин. Він розповів текст і сів на місце.

1. Хуан ... завдання 20 хвилин. Він правильно ... завдання.

(розв'язував – розв'язав)

2. Марта довго ... твір. Вона ... великий і цікавий твір.

(писала – написала)

3. Подруги добре ... дієслова, тому що довго ... їх.

(повторювали – повторили)

4. Студентки вже ... домашнє завдання, а мої товариші ще

(виконали – виконують)

5. Він довго ... , але не ... , що завтра буде контрольна робота

(говорив – сказав)

6. Ахмед учора ... фільм 2 години, а сьогодні ... цікаву передачу.

(дивився – дивиться)

7. Я довго не ... листів від батьків, а вчора ... одразу три листи.

(отримував – отримав)

8. Ганна не ... англійську мову, тому що вона ... її у школі.

(вивчає – вивчила)

9. Сергій не ... вірш, бо він ... його вдома.

(вивчив-вивчає)

10. Ахмед не ... друзі про футбол, бо вже ... йому раніше.

(каже – сказав)

Вправа 10. Напишіть, як часто відбуваються дії. Використайте слова: щодня, щовечора, щоранку, щомісяця, рідко, часто, іноді, завжди, зазвичай, щороку.

Зразок: Кирило й Алла вивчали анатомію разом.

Кирило й Алла іноді вивчають анатомію разом.

1. Друзі переглянули фільм у кінотеатрі.

2. Коли Мохаммед жив на батьківщині, він грав у футбол.

3. Євген написав повідомлення рідним та отримав повідомлення від них.
4. Коли Надія навчалася в школі, вона танцювала, співала, читала вірші на свята.
5. Коли Михайло чекав на автобус, він купував листівки, газети в кіоску.
6. Сьогодні я рано встав, зробив зарядку.
7. Анас був на батьківщині.
8. Максим купив м'ясо та молоко на базарі.
9. Сьогодні Амір отримав "5" з математики.
10. На уроці викладач розповів веселу історію.

Вправа 11. Прочитайте текст. Скажіть, що робить Алі щоранку, щовечора, щодня, часто, іноді, зазвичай, рідко?

Зразок: Щодня він (Алі) працює в бібліотеці.

Текст

Алі йорданець. Він навчається в університеті в навчально-науковому центрі з підготовки іноземних громадян три місяці. Там він вивчає українську мову, математику, хімію, біологію, історію. Щодня він працює в бібліотеці. Зазвичай там він не лише готується до занять, а й читає медичні журнали, іноді пише листи додому.

Алі багато працює, тому він рідко гуляє, іноді ходить у кіно, проте завжди слухає музику. Алі любить грати у футбол, тому щовечора, якщо на вулиці гарна погода, він грає у футбол на стадіоні поблизу студентського гуртожитку. Щоранку, коли Алі йде в університет, він купує свіжі пиріжки в пекарні.

б) Напишіть аналогічну розповідь про себе.

Я марокканець. Мене звати

Вправа 12. Напишіть, як довго тривають дії. Використайте слова та словосполучення: 2 години, 15 хвилин, 7 годин, 1 година 30 хвилин (півтори години), 22 хвилини, 3 години, недовго, 45 хвилин, 1 хвилину, довго.

Зразок: Учора друзі написали вправи.

Учора друзі писали вправи 1 годину.

1. Учора Халід пообідав.
2. Інна приготувала вечерю.
3. Студент виконав домашнє завдання.
4. Асма переклала текст.
5. Він склав про екзамен.
6. Викладач перевінив диктанти студентів.
7. Ми виконали лабораторну роботу в аудиторії.
8. Махмуд розв'язав свої проблеми.
9. Тетяна Дмитрівна подивилася новий цікавий фільм.
10. Аліна була на концерті.

УЖИВАННЯ ЧАСОВИХ ФОРМ ДІЄСЛІВ НВ-ДВ

Таблиця 53

НЕДОКОНАНІЙ ВИД	ДОКОНАНІЙ ВИД
Теперішній час <u>(процес, без результату)</u> 1. Зараз я прибираю, перу, прасую, готую, навчаюся самостійно. 2. У класі ми читаємо, пишемо, говоримо українською. Періодичне повторення дії (часто/рідко, завжди/іноді = іноколи, зазвичай, щодня, щороку, щотижня). 3. На уроці ми часто пишемо вправи, завжди слухаємо пояснення викладача, іноколи пояснюємо самі. 4. Зазвичай я купую продукти в АТБ.	Теперішній час НЕ ВЖИВАЄТЬСЯ

НЕДОКОНАНІЙ ВИД Минулий час <u>(процес без результату)</u>	ДОКОНАНІЙ ВИД Минулий час (1 раз, результативний процес) (вже, нарешті)
(довго, 5хвилин, годину, увесь день, цілий рік, усю ніч) 1. Ми довго читали текст, перекладали й писали нові слова. 2. Я годину готував святкову вечерю для гостей.	1. Ми вже прочитали текст, перекладали й написали нові слова. 2. Нарешті я розв'язав складну задачу з фізики. Швидке виконання дії, або коротка дія +(швидко, відразу, миттєво) 1. На контрольній роботі ми швидко виконали завдання. 2. Студенти відразу зрозуміли пояснення викладача. 3. Він миттєво відповів на запит оператора мобільного зв'язку й отримав бонуси 4. Я швидко купив каву й пішов до класу.
Майбутній час (плани на майбутнє – я хочу, але не впевнений на 100%) 1. Завтра ми читатимемо, писатимемо завдання. 2. У неділю я відпочиватиму вдома: спатиму, дивитимуся фільми й слухатиму музику.	Майбутній час (плани на майбутнє – впевнений на 100%) 1. Завтра ми прочитаємо новий текст, напишемо слова, поговоримо про майбутнє. 2. У неділю я відпочину вдома: посплю, подивлюся фільм і послухаю музику.

Вправа 13. Напишіть про вчинені дії. Вживайте дієслова ДВ у минулому часі.

Зразок: Іван писав листа додому.

Іван **уже** написав листа додому.

1. Аліна показувала фотографії свого міста друзям.
2. Максим робив домашнє завдання.
3. Світлана читала новий текст.
4. Студенти вивчали фізику, хімію, математику.
5. На уроці Самір та Халед писали диктант і читали оповідання.
6. Учора ввечері Ібрагім гуляв містом.
7. Амір і його батьки увечері спілкувалися в Скайпі.
8. Валід отримував посилку на пошті.
9. У суботу друзі дивилися новий фільм.
10. На зборах декан говорив студентам про екзамени.

Вправа 14. Скажіть, що вони це зробили вчора.

1. Зазвичай ми бачимо ректора на зборах. Учора ми теж ...
2. Моя подруга завжди отримує посилки з батьківщини. Учора вона теж ...
3. Я щодня повторюю граматику. У суботу я теж
4. Викладач завжди радить багато працювати. Сьогодні він теж
5. Іноді він бере книжки у бібліотеці. Учора він теж
6. Дякую, ти завжди допомагаєш мені. Учора ти теж
7. Іноді я купую чай та каву в барі. Учора я теж
8. Ми часто зустрічаємо їх у центрі. У неділю ми

Вправа 15. Напишіть, хто вже виконав дію, а хто ще виконує її.

Зразок: Зараз Антон розв'язує задачу, а Вісам

Зараз Антон розв'язує задачу, а Вісам **уже** розв'язав її.

1. Зараз Надя виконує готує вечерю, а Юля
2. Зараз Ніна пише листа додому, а її подруга
3. Зараз Ігор читає статтю, а його старший брат
4. Зараз Алі вчить нові слова, а його сестра Нівен
5. Зараз мій друг каже: "Привіт" подрузі, а я

6. Мій брат купує нові зошити, а мій друг
7. Зараз Дарі дивиться фільм, а його друг
8. Зараз Ірина Миколаївна перевіряє диктанти, а Тетяна Володимирівна
9. Його сестра дарує Вікторові книгу, а Алі Вікторові настільну гру.
10. Іван бере новий зошит, а Олег ... старий.

Вправа 16. Поясніть причину незавершених дій.

Зразок: Наразі Сергій читає текст, бо вчора

Наразі Сергій читає текст, бо вчора він не прочитав цей текст.

1. Зараз Саїд вивчає нові слова, тому що вчора
2. Наразі друзі пишуть вправу, тому що вчора вони
3. На уроці Ахмед не вивчає цю тему з гістології, тому що він уже
4. Зараз Рамі та Хасан снідають в їдальні, тому що вранці вони ... вдома.
5. Зараз Машхур виконує домашнє завдання, тому що вчора він
6. Сара та Ігор малюють клітину, тому що вчора вони
7. Ахмед купує ліки другові, тому що вчора
8. Усама отримує гроші у банку, тому що вчора він
9. Студенти дивляться фільм, тому що у вівторок вони
10. Брат і сестра слухають новини, бо вранці вони

Вправа 17. Перевірте, як ви знаєте дієслова: вирішувати – вирішити, говорити – сказати, купувати – купити, робити (зарядку, гімнастику) – зробити, організовувати – організувати, сидіти – посидіти, пояснювати – пояснити, виконувати – виконати, втомлюватися – втомитися, брати – взяти.

Зразок: Я думаю, ви дуже ..., тому що довго писали, читали і перекладали оповідання.

Я думаю, ви дуже втомилися, бо довго писали, читали та перекладали оповідання.

1. Анвар був в аптеці та ... ліки.
2. Борис – талановита людина. Він ... у нашій школі театр.
3. Мішель ... купити машину.

4. - Ти не бачив Ігоря?
– Бачив. Він ... у кафе на першому поверсі п'є каву.
5. Викладач увійшов до класу та ... "Вітаю".
6. - Зазвичай студенти ... підручники?
- Ні, вони ... їх у бібліотеці.
6. Коли на уроці математики викладач ... завдання, я все розумів, а зараз не можу ... це завдання.
7. – Ви ..., якщо довго граєте у футбол?
– Так, я А мій друг зазвичай не
8. Сьогодні я довго говорив із деканом, але не ... цю проблему.
9. Зазвичай уранці я встаю рано, відчиняю вікно і ... гімнастику.

МАЙБУТНІЙ ЧАС ДІЄСЛІВ

Таблиця 54

НВ		ДВ
<u>Складна форма</u>	<u>Складена форма</u>	
Я читатиму	Я буду читати	Я прочитаю
Ти читатимеш	Ти будеш читати	Ти прочитаєш
Він (вона) читатиме	Він (вона) буде читати	Він (вона) прочитає
Ми читатимемо	Ми будемо читати	Ми прочитаємо
Ви читатимете	Ви будете читати	Ви прочитаєте
Вони читатимуть	Вони будуть читати	Вони прочитають
	Бути + інфінітив	

Вправа 18. Напишіть, що дії відбудуватимуться завтра.

Зразок: Учора Насім розповідав текст, а потім перекладав слова.

Завтра Насім розповідатиме текст, а потім перекладатиме слова.

1. Учора Жанна та Марта працювали в бібліотеці. Спочатку вони писали вправу, потім вивчали нові слова і читали текст. Марта запитувала, а Жанна відповідала. Вони готувалися до занять дві години.

2. Учора був урок граматики. Спочатку викладач запитував, а студенти відповідали. Потім вони читали текст і писали нові слова. Джон писав на дошці, а його друзі писали в зошитах. Студенти вивчали тему 40 хвилин, а потім відпочивали.

Вправа 19. Напишіть, що ви зробите завтра ввечері. Використайте словосполучення.

Зразок: Завтра ввечері я спочатку прочитаю текст, а потім напишу листа додому.

Словосполучення: вивчити нові слова – зробити домашнє завдання, написати вправу – подивитись кіно, написати повідомлення подрузі – послухати музику, розв’язати задачу по фізиці – прочитати статтю, дати словник другові – зіграти в шахи.

Вправа 20. Змініть вид дієслів. Використовуйте зразок.

Зразок: Завтра на уроці ми писатимемо контрольну роботу, а потім читатимемо розповідь.

Завтра на уроці ми напишемо контрольну роботу, а потім прочитаємо розповідь.

1. Після уроків я обідатиму, відпочиватиму, потім готуватиму домашнє завдання.
2. Увечері Сергій розв’язуватиме задачі з математики, перекладатиме текст, писатиме вправу.
3. На уроці ми повторюватимемо дієслова і розповідатимемо текст.
4. Завтра вранці Максим снідатиме, читатиме газети, слухатиме новини.
5. Сьогодні ввечері я вивчатиму вірш, читатиму текст і дивитимусь телевізор.

Вправа 21. Продовжіть речення за зразком.

Зразок: Дарина ще не вивчила слова, але

Дарина ще не вивчила слова, але обов’язково вивчить їх.

1. Салех ще не прочитав текст, але
2. Ганна ще не написала повідомлення Антону, але

3. Віктор ще не розв'язував задачу, але
4. Фаді ще не вивчив діалог, але
5. Ібрагім ще не виконав домашнє завдання, але

Вправа 22. Скажіть, що це буде згодом. Використайте зразок і дієслова доконаного виду в майбутньому часі.

Зразок: Я готую сніданок

Я готуватиму сніданок.

1. Нові студенти вивчають слова, граматику, читають тексти, пишуть диктанти.
2. Мама випила кави і пішла на роботу.
3. Андрій допоміг мені розв'язати важку задачу.
4. Я зателефонував другові й попросив його приїхати в гості.
5. Друзі танцювали у клубі, а потім їли морозиво у кафе.
6. Викладач перевірів зошити й поставив оцінки.
7. Заняття закінчилися, і всі готуються до вечора.
8. Алла написала вправу й вивчила нову розповідь.

Вправа 23. Напишіть речення. Вживайте дієслова в правильній формі.

1. Сьогодні Антон ..., проте я сподіваюсь, що завтра він не
(запізнюватися – запізнитися)
2. Вчора він ... пізно, о 9-ій годині.
(вставати – встати)
3. Ви вже ... факс в Одесу?
(надсилати – надіслати)
3. Завтра Оля ... квитки на літак .
(купувати – купити)
4. Учора Ахмед ... своїй дівчині квіти.
(дарувати – подарувати)
5. Вони ..., що завтра буде екскурсія в дендропарк?
(не забувати – не забути)

РОЗДІЛ 7

ПОВТОРЕННЯ

Вправа 1. Відповідайте на запитання. Використовуйте зразок.

Зразок: Мій викладач живе за містом. Куди він їздить щоранку?

Щоранку мій викладач їздить **на** роботу **до** університету (**в** університет).

1. Зоряна – викладачка економіки. Де вона навчалася?
2. Друзі Фрімена навчаються у ветеринарній академії. Де і ким вони працюватимуть?
3. Марина цього року закінчує медичне училище. Де і ким вона працюватиме?
4. Твій брат хоче стати стоматологом. Куди він має вступити й скільки років йому треба навчатися?
5. Батьки повернулися з подорожі Францією. Куди вони їздили? Де вони були?
6. Батьківщина Алі – Танзанія. Звідки приїхав Алі? Куди він поїде влітку на канікули?
7. Ваш сусід захворів. У нього нежить і висока температура. Що ви порадите зробити? Як допомогти сусідові?
8. На зупинці літній чоловік втратив свідомість. Куди слід зателефонувати? Що викликати?
9. Ахмед купив нову зимову куртку. У кого є нова зимова куртка?
10. Кожна людина має багато бажань і свою заповітну мрію. У кого є багато бажань і заповітна мрія?

Вправа 2. Замість крапок уживайте словосполучення у правильній формі.

1. У парку ми зустріли
2. Студенти підійшли до
3. Вони всі привіталися наш новий викладач
4. ... викладає фізику та інформатику.
5. Я надіслав повідомлення

1. Я давно не спілкувався
2. Учора я телефонував
3. Я запросив до фітнес-клубу мій старий друг
4. У суботу я був у гостях
5. ... скоро завітає до Полтави.
6. Учора в клубі я бачив
7. Я мрію потанцювати
8. Ми взяли завдання у одна знайома дівчина
9. Я надіслав листа
10. Я часто згадую про

Вправа 3. Уживайте займенники у правильній відмінковій формі.

Зразок: Це мій друг. Ви знайомі ...? Ви бачили ... раніше? Зараз я познайомлю вас Потім розповім вам Він приїхав, бо ... подобається Полтава. ... теж навчатиметься в ПДМУ.

Це мій друг. Ви знайомі з ним? Ви бачили його раніше? Зараз я познайомлю вас із ним. Потім розповім вам про нього. Він приїхав, бо йому подобається Полтава. Він теж буде навчатися в ПДМУ.

1. Це пані Оксана. Ви знайомі ... ? Ви бачили ... сьогодні? Може вам уже розповідали ... ? ... будуть заняття завтра. Я телефонував ... нещодавно. Мені треба поговорити ... про брата, тому я обов'язково маю зустрітися
2. Девід і Френсіс – наші однокласники. Ми бачимось ... щодня. Інколи ... телефонують мені. Зараз я чекаю Хочу розповісти ... про свято і запросити ... у гості. Хочу пригостити ... національною стравою.
3. Ви були у лікаря? Пані Людмила запитувала про ... телефонувала. Вона хоче зустрітися Завтра ... буде консультація. ... маєте прийти о 15⁰⁰. ... треба принести результати аналізів..
4. Я йду в університет. Ходімо Сьогодні ... 2 пари. Після занять ... треба піти в банк, бо тато надіслав ... гроші. Ти слухаєш ...?

5. **Ми** їдемо відпочивати. ... треба забронювати номер в готелі. ... є вільне місце в машині. Друзі запропонували ... зустрітися в Одесі. Ти поїдеш ...?
6. **Ти** українка? Давай познайомимось Як ... звати? Скільки ... років? ... є брати і сестри? Запрошую ... на каву.
7. Це **мій сусід**. ... двокімнатна квартира, яку ... подарували батьки. Зараз ... робить ремонт у квартирі. Разом ... житимуть його дружина і син.

Вправа 4. Пишіть речення. Замість крапок використайте прислівник або прикметник у правильній формі.

Зразок: Мій друг ... людина. Він завжди ... розповідає жартівливі історії.

(цікавий, цікаво)

Мій друг **цікава** людина. Він завжди **цікаво** розповідає жартівливі історії.

1. Я люблю ... мову. **(українська, українською)**

Вони гарно говорять

2. Учора в нашому центрі був ... концерт. **(цікавий, цікаво)**

Мій викладач ... розповів про сучасну Полтаву.

3. Ця студентка пише **(гарний, гарно)**

Він ... студент.

4. Цей інженер створює ... й ... проекти будинків. **(сучасні, креативні,**

Щоб мати гарну практику, лікар має ... й ... мислити. **(сучасно, креативно)**

5. Дарина говорить **(тихий, тихо)**

У неї ... голос.

6. Ми граємо у ... гру. **(кумедна, кумедно)**

Цей автор пише

Вправа 5. Відповідайте на запитання за зразком.

Зразок: Батьківщина Джеймса – Кенія. (Де він жив? **Звідки** він приїхав?

Куди він поїде влітку на канікули?)

Джеймс **жив** у Кенії.

Він **приїхав** з Кенії.

Улітку він **поїде** до Кенії. = Улітку він **поїде** в Кенію.

1. Батьківщина Алі – Саудівська Аравія. (**Де** він жив? **Звідки** він приїхав? **Куди** він поїде влітку?)
2. Батьківщина Хамзи – Пакистан. (**Де** він жив? **Звідки** він приїхав? **Куди** він поїде влітку?)
3. Батьківщина Міни – Іран. (**Де** вона жила? **Звідки** вона приїхала? **Куди** вона поїде влітку?)
4. Батьківщина Сулеймана – Кувейт. (**Де** він жив? **Звідки** він приїхав? **Куди** він поїде влітку?)
5. Батьківщина Омара – Марокко. (**Де** він жив? **Звідки** він приїхав? **Куди** він поїде влітку?)
6. Батьківщина Лайми – Литва. (**Де** вона жила? **Звідки** вона приїхала? **Куди** вона поїде влітку?)
7. Їхнє рідне місто – Вінниця. (**Де** вони жили? **Звідки** вони приїхали? **Куди** вони поїдуть під час канікул?)
8. Його батьківщина – Англія. (**Де** він жив? **Звідки** він приїхав? **Куди** він поїде влітку?)

Вправа 6. Виконайте вправу зразком. Використайте слова.

Слова: театр, магазин, пошта, гуртожиток, урок, деканат, ринок, поліклініка, ресторан, аптека, супермаркет, посольство.

Зразок: **Де** ти був? **Куди** ти ходив? **Звідки** ти повернувся додому?

Я був на стадіоні.

Я ходив на стадіон.

Я повернувся додому зі стадіону.

Вправа 7. Відповідайте на запитання за зразком.

Зразок: **Де** Олена була вчора ввечері? (клуб, вечірка)

Куди вона ходила?

Звідки вона повернулася додому?

Учора ввечері Олена була **в клубі на** вечірці.

Вона ходила **в клуб на** вечірку.

Вона повернулася додому **з клубу з** вечірки.

1. Де була вчора ваша група? (драматичний театр, прем'єра спектаклю)
Куди вона ходила?
Звідки вона повернулася?
2. Де були студенти під час канікул? (Львів, цікава екскурсія)
Куди вони їздили?
Звідки вони повернулися?
3. Де був Саїд з подругою? (побачення, центральний парк)
Куди вони ходили?
Звідки вони повернулися?
4. Де діти були влітку? (відпочинок, Азовське море)
Куди вони їздили?
Звідки вони повернулися?
5. Де жив ваш друг раніше? (Східна Україна, маленьке село)
Куди він їздить щомісяця?
Звідки він повертається?
6. Де були друзі в неділю? (сучасний кінотеатр, цікавий фільм)
Куди вони ходили?
Звідки вони повернулися ввечері?
7. Де була в суботу ваша подруга? (спортклуб, вечірнє тренування)
Куди вона ходила?
Звідки вона повернулася о 7 годині?
8. Де працював ваш викладач? (Туреччина, довгострокове відрядження)
Куди він їздив?
Звідки він повернувся 5 років тому?
9. Де зараз старости груп? (деканат, студентські збори)
Куди вони пішли?
Звідки вони повернуться до груп?
10. Де зараз діти? (школа, заняття)
Куди вони ходять щодня?
Звідки повертаються додому?

Вправа 8. Відповідайте на запитання за зразком.

Зразок: Від кого Мадлен отримала листа? (найкраща подруга)

Мадлен отримала листа **від** найкращої подруги.

1. Від кого ви давно не отримували повідомлень?(мої батьки, шкільний друг)
2. Від кого студенти дізнались про цю новину? (наші декан і секретар)
3. Від кого вони дізналися про контрольну роботу?(їхні викладачі студент)
4. Від кого Антон часто отримує повідомлення? (люба дружина, діти)
5. Від кого товариші постійно отримують e-mail? (старі друзі, шкільні вчителі)
6. Від кого Ахмед отримав грошовий переказ? (старша сестра, знайомий)
7. Від кого ти отримав подяку? (суворий викладач, ваш куратор)
8. У кого студентка отримала студентський квиток? (наш декан, секретар)
9. У кого студенти отримують довідку про хворобу? (університетський лікар і медсестра)
10. У кого студент бере дозвіл на відпрацювання? (інспектор деканату, заступник декана)

Вправа 9. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Дмитро був у салоні у перукаря.

Дмитро прийшов (повернувся) із салону **від** перукаря.

1. Студент був у деканаті в інспектора.
2. Жанна була в поліклініці у невролога.
3. Улітку Семен жив у селі в бабусі.
4. Марія відпочивала на морі у друзів.
5. На канікулах я був у Парижі у сестри.
6. Хамза був на кафедрі у професора.
7. Я був у банку в економіста.
8. Марва була в гуртожитку у подруги.
9. Батьки були в Харкові у старшої доньки.
10. Асад був у консульстві в консула.

Вправа 10. Виконайте вправу зразком.

Зразок: товариш – лікарня – лікар, медсестра

Звідки повернувся ваш товариш?

Мій товариш повернувся з лікарні від лікаря й медсестри.

1. Максим – студентський гуртожиток – новий друг
2. Марина – Вінниця – старший брат
3. Ганна Іванівна – третій поверх – наш секретар
4. Викладач – наша бібліотека – бібліотекар
5. Муад – деканат – інспектор Ірина
6. Студенти – рідні країни – рідня
7. Ахмед – студентська поліклініка – терапевт
8. Аднан – день народження – гарний знайомий
9. Друзі – фітнес клуб – тренерка
10. Салма – консультація – науковий керівник

Вправа 11. Відповідайте на запитання.

У Джона є новий друг Василь. Його рідне місто Миргород. Там живуть його батьки, старший брат і молодша сестра. Джон хоче познайомитися з ними.

1. Куди поїде Джон на канікулах?
2. Де він житиме?
3. Звідки він повернеться після канікул?

Вправа 12. Скажіть, що вони вже зробили це.

Зразок: Дмитро завжди гарно **готує** м'ясні страви.

Учора він теж **приготував** смачну баранину.

1. Яссір постійно пише контрольні роботи на "відмінно". Сьогодні він теж ...
2. Щодня на заняттях ми читаємо тексти. Учора ми теж
3. Студенти часто купують овочі та фрукти в "АТБ". Сьогодні вранці вони теж
4. Мій брат завжди допомагає мені в навчанні. Учора він теж ... мені.
5. У кінці семестру першокурсники складають іспити. Ми вже

6. Марія щоранку робить рухавку 30 хвилин. Сьогодні вона ... її за 20 хвилин.
7. Викладач заходить в аудиторію й говорить «Добрий ранок». Сьогодні вранці він ... «Вітаю».
8. Алі гарно співає арабські пісні. Учора на вечірці він теж
9. Зазвичай вони не беруть планшети на урок. Та сьогодні тестування, тому всі ... планшети.
10. На заняттях з математики й фізики ми розв'язуємо задачі. Учора ми теж ... 10 задач з фізики.

Вправа 13. Скажіть, що вони робили це раніше.

1. Я навчаюся в ПДМУ.
2. Вони дивляться фільми в інтернеті.
3. Ми слухатимемо музику в ютубі.
4. Уранці вона п'є каву та їсть канапки.
5. На вечірці всі танцюють і слухають сучасну музику.
6. Через рік мій друг стане лікарем.
7. У театрі подруги дивляться балет.
8. На зупинці вони чекають автобус.
9. Лікар оглядає пацієнта в палаті.
10. В автобусі ми сплачуємо за проїзд.

Вправа 14. Скажіть, що вони робитимуть це завтра.

1. Друзі вивчають фізику, хімію, біологію українською.
2. Надія часто пише листи друзі.
3. Після занять вони їдуть на вокзал.
4. Збори закінчилися о 15⁰⁰.
5. Після перевірки викладач роздав нам зошити.
6. У їдальні ми купили пиріжки.
7. Подруга показала мені музеї міста.
8. Мама готувала нам смачні сніданки, обіди й вечері.
9. Моя сестра ходила в школу.
10. Життя подарувало мені гарну сім'ю й вірних друзів.

Вправа 15. Скажіть, куди вони їздили чи ходили.

1. Минулого тижня мої друзі були в Харкові. Там вони були в оперному театрі й на найбільшій європейській площі – площі Свободи.
2. Уранці Сейф був у центрі. Там він був у центральному парку, у новій крамниці та затишній кав'ярні.

Вправа 16. Використайте необхідний сполучник.

1. Ми часто зустрічаємося ... фітнес-клубі ... тренуванні.
2. Мій батько інженер, ... мама домогосподарка.
3. Друзі вирішили йти в парк, ... почався дощ ... вони поїхали в кіно.
4. Студенти поїдуть на батьківщину, ... успішно складуть іспити.
5. Учора я був ... деканаті ... секретаря.
6. Деліс ... Ірина – одногрупниці ... кращі подруги.
7. ... університеті багато кафедр, ... них працюють досвідчені викладачі.
8. Я куплю пральну машину, ... матиму гроші.
9. Тато запитав мене, чому я вдома, ... не в університеті.
10. Мій брат повернувся ... Києва ... друга.

Вправа 17. Використайте необхідне сполучне слово.

1. Я приїхав в Україну, ... хочу отримати освіту й стати лікарем.
2. Вони пішли в деканат, ... взяти довідку.
3. Я не знаю, ... Ахмеда немає в університеті.
4. Моя подруга довго хворіла, ... не складала іспити.
5. Студент не може перекласти текст, ... він не вивчив нові слова.
6. Мама запитала, ... я довго не телефонував їй.
7. Мені треба купити кросівки, ... увечері піти до фітнес-клубу.
8. Усі знають, ... коштує молоко.
9. Я знаю, ... народився Ахмед.
10. Викладач запитав, ... приїхали нові студенти.
11. Батьки розповіли, ... вони поїдуть у подорож.
12. Нам повідомили, ... буде екзаменаційна сесія.

ПЕРЕВІРТЕ СЕБЕ

ВИКОНАЙТЕ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Виберіть правильний варіант відповіді. Відповіді пишуть так: 1а, 2б...

Тестові завдання до розділу 4 «Давальний відмінок»

Тест №1. Давальний відмінок іменників у значенні адресата дії

1. Лікар дає довідку	а) пацієнтові б) пацієнта в) пацієнт
2. Брат допомагає	а) сестра б) сестрі в) сестру
3. Наталя пише повідомлення	а) батько б) батька в) батькові
4. Ахмед телефонує	а) подругу б) подрузі в) подруги
5. Викладач пояснює граматику	а) іноземець б) іноземця в) іноземцеві
6. Мама радить ... тепло одягатися.	а) дітям б) дітей в) діти
7. Я показую своє фото	а) Олексій б) Олексія в) Олексієві
8. Син передає привіт	а) сім'я б) сім'ї в) у сім'ї
9. Алі купує каву	а) Оксана б) Оксану в) Оксані
10. Син ... батькам добре вчитися.	а) радить б) обіцяє в) дарує
11. Я ... зошит на перевірку викладачеві.	а) прочитав б) купив в) дав
12. ... не дозволяє студентам запізнюватись?	а) хто б) кому в) кого

Тест №2. Давальний відмінок прикметників,
присвійних та вказівних займенників

1. Викладач поставив «5»	а) розумний студент б) розумного студента в) розумному студентові
2. Брат купує подарунок	а) молодша сестра б) молодшій сестрі в) молодшу сестру
3. Студент дав зошит	а) нашого викладача б) у нашого викладача в) нашому викладачеві
4. Лікар допомагає	а) цим пацієнтам б) ці пацієнти в) цих пацієнтів
5. ... синови мама готує обід?	а) який б) якого в) якому
6. ... дочці тато купив телефон?	а) якій б) якої в) якому
7. ...25 років.	а) мій старший брат б) у мого старшого брата в) моєму старшому братові
8. ... подобається навчатися у Полтаві.	а) та арабська студентка б) тій арабській студентці в) ту арабську студентку
9. Андрій надіслав квіти	а) своїй коханій дівчині б) своя кохана дівчина в) свою кохану дівчину
10. Моїй мамі подобаються гарні квіти. ... мамі подобаються гарні квіти?	а) чия б) чий в) чию
11. Професор читає лекцію іноземним студентам. ... студентам читає лекцію професор?	а) який б) які в) яким
12. Скільки років ... батькові?	а) його б) йому в) у нього

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ ДО РОЗДІЛУ «ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК»

1. Олена щодня телефонує	а) молодша сестра б) молодшу сестру в) молодшій сестрі г) молодшій сестри
2. Студент дає зошит	а) новий викладач б) нового викладача в) у нового викладача г) новому викладачеві
3. Нещодавно було 1120 років	а) у чудового міста Полтави б) чудовому місту Полтаві в) чудове місто Полтава г) у чудовому місті Полтаві
4. Зараз ... вивчаємо українську мову. 5. Викладач пояснює ... граматику.	а) у нас б) нас в) ми г) нам д) про нас
6. ... уважно слухав нас. 7. Ми подякували	а) молодий лікар б) молодого лікаря в) молодому лікареві г) у молодого лікаря д) про молодого лікаря
8. Ми подарували квіти 9. ... сьогодні день народження.	а) наша марокканська подруга б) нашу марокканську подругу в) нашої марокканської подруги г) у нашої марокканської подруги д) нашій марокканській подрузі

10. Ми любимо гарну музику. =	а) Ми подобається гарну музику б) Нам подобається гарну музику в) Нам подобається гарна музика
11. Іноземні студенти люблять біологію. =	а) Іноземні студенти подобається біологію б) Іноземні студенти подобаються біології в) Іноземним студентам подобається біологія г) Іноземним студентам подобається біологію
12. Я любив мультфільми. =	а) Я подобався мультфільми б) Мені подобалися мультфільми в) Мені подобався мультфільми г) Мені подобаються мультфільми
13. Оля подивилася цікавий фільм. Їй дуже ... цей фільм. 14. Андрій завжди дивиться футбольні новини, тому що йому ... футбол.	а) подобається б) подобався в) сподобається г) сподобався
15. Студенти були на цікавій екскурсії. Їм дуже ... ця екскурсія. 16. Олена купила білий халат. Їй ... цей халат. 17. Батько подарував мені стильні джинси. Мені дуже ... ці джинси.	а) сподобався б) сподобалась в) сподобались
18. ... 19 років.	а) я б) у мене в) мені

19. ... 21 рік.	г) мій старший брат д) у мого старшого брата е) моєму старшому братові
20. ... 4 роки.	є) моїй молодшій сестрі ж) у моєї молодшої сестри з) мою молодшу сестру
21. У Ахмеда болять нога.	а) Він боляче. б) Він болять. в) Йому боляче.
22. Подруги дивляться комедію.	а) Їм весело. б) Їм сумно. в) Їм холодно.
23. Мій друг захворів. Я раджу ... піти до лікаря.	а) він б) його в) у нього г) йому
24. Маріам хоче купити ліки. Їй потрібно піти ...	а) у магазин б) у поліклініку в) в аптеку г) у лабораторію
25. Хворому ... курити.	а) треба б) необхідно в) потрібно г) можна д) не можна е) слід
26. ... необхідно приймати ліки?	а) хто б) кому в) у кого г) кого

27. Брат запитав, ... я телефоную. 28. Ми знаємо, ... в нашій групі 18 років. 29. Я знаю, ... тобі дав цю книгу.	а) хто б) кого в) кому г) у кого д) про кого
30. Я бачив, ... дівчині мій друг подарував квіти. 31. Я знаю, ... дівчину кохає мій друг.	а) яка б) про яку в) яку г) якому д) якій
32. Ми знаємо, ... сестрі 20 років. 33. Ми знаємо, ... сестра навчається тут. 34. Ми знаємо, ... друзі ти купив подарунок. 35. Ми знаємо, ... брат допомагає тобі.	а) чий б) чиєму в) чия г) чийй

Тестові завдання до розділу 5 «Орудний відмінок»

Тест №1. Орудний відмінок іменників і прикметників

1. Я привітався	а) викладач б) викладачем в) з викладачем
2. У кабінеті Ахмед розмовляв українською	а) медсестру б) з медсестрою в) медсестрою
3. Журналісти зустрілися	а) український президент б) українського президента в) з українським президентом
4. Я завжди раджусь	а) зі своєю подругою б) своєю подругою в) своїй подрузі
5. Алі грає у футбол	а) українські хлопці б) українським хлопцям в) з українськими хлопцями
6. Я п'ю каву	а) молоком б) з молоком в) молоко
7. ... дружить Сана?	а) з ким б) ким в) хто
8. Тато розмовляє ... сином.	а) старший б) зі старшим в) старшого
9. У мене є нові друзі. Я познайомився ... в Полтаві.	а) їх б) ними в) з ними

10. Мій друг ... хорошим лікарем.	а) став б) розмовляв в) мріяв
11. Він працює ... у газеті.	а) викладачем б) журналістом в) продавцем
12. Раніше Андрій ... школярем.	а) навчався б) був в) став
13. Мама ріже хліб	а) ножем б) ложкою в) виделкою
14. Викладач перевіряє зошити	а) червоної ручки б) червоною ручкою в) з червоною ручкою
15. Сестра захоплюється	а) музику б) з музикою в) музикою
16. Друзі ... біологією.	а) вивчають б) вчать в) цікавляться
17. Я люблю гуляти ... міста.	а) вулиці б) вулицями в) на вулиці
18. Студенти приїхали з Києва	а) автобусом б) з автобусом в) автобусі
19. Лампа висить ... столом.	а) під б) між в) над

20. ... заліком я повторив граматику.	а) після б) перед в) під час
21. Він знає ... займається його друг.	а) який спорт б) якого спорту в) з яким спортом г) яким спортом
22. Він знає, ... зустрічається його сестра.	а) яка подруга б) яку подругу в) якій подрузі г) якої подруги д) з якою подругою

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ ДО РОЗДІЛУ «ОРУДНИЙ ВІДМІНОК»

1. Я навчаюся в одній групі	а) цей марокканський студент б) цього марокканського студента в) цьому марокканському студентові г) з цим марокканським студентом д) цим марокканським студентом
2. Лікар розмовляв	а) твоя хвора подруга б) твоєю хворою подругою в) з твоєю хворою подругою г) твою хвору подругу д) твоїй хворій подрузі е) твоєї хворої подруги
3. Я спілкувався	а) наші нові друзі б) наших нових друзів в) про наших нових друзів г) нашим новим друзям д) з нашими новими друзями
4. Іноземці цікавляться	а) українська культура б) української культури в) українською культурою г) з українською культурою д) українську культуру е) українській культурі
5. Мій молодший брат захоплюється ... 6. Він мріє стати	а) футбол б) футболом в) футболіст г) з футболом д) футболістом

7. Мій старший брат цікавиться 8. Він хоче стати	а) медицину б) лікар в) з медициною г) медициною д) лікарем е) лікаря
9. ... приїхав з Англії. 10. Мій старший брат приїхав 11. Батько пишається	а) я б) мною в) зі мною г) мені д) мене
12. Я йду в кафе. Хочеш піти ... ? 13. Мій сусід – цікава людина. Я люблю спілкуватися 14. Ви добре граєте у футбол. Можна грати ... ?	а) зі мною б) з тобою в) з ним г) з нею д) з нами е) з вами
15. Я живу поруч	а) новий супермаркет б) нового супермаркету в) новому супермаркету г) новим супермаркетом д) із новим супермаркетом
16. Мені подобається піца	а) сир і гриби б) з сиром і грибами в) з сиру і грибів г) на сирі та грибах
17. Карта висить ... столом. 18. Родина сидить ... столом. 19. Кіт сидить ... стільцем.	а) за б) над в) під

20. ... контрольною роботою я повторюю граматику.	а) перед б) над в) між
21. ... парами є перерви.	а) знайомитися б) познайомитися в) знайомився
22. Мій друг любить ... з цікавими людьми.	а) сваритися б) спілкуватися в) вітатися
23. Я не люблю ... з друзями.	а) вітаюся б) знайомлюся в) прощаюся
24. Щоранку я ... з викладачем і друзями.	а) був б) став в) буде г) стане
25. Мій брат закінчив технічний університет і вже ... хорошим інженером.	а) працює б) займається в) стане
26. Моя сестра ... гімнастикою. 27. Його мати ... перекладачем. 28. Через рік Міна ... стоматологом.	а) ручкою б) ножем в) ложкою г) виделкою
29. Салат їдять 30. Суп їдять 31. М'ясо ріжуть 32. У зошиті пишуть	а) хто б) кого в) ким г) з ким
33. Я знаю, ... ти хочеш стати. 34. Брат написав, ... він живе у гуртожитку.	а) якою б) з якою в) яким г) з яким
35. Оксана розповіла, ... музикою вона захоплюється. 36. Андрій розповів, ... другом він ходив на стадіон.	

Тестове завдання до розділу «Види дієслів»

Варіант 1

1. У наступному році ми ... до університету.	а) вступимо
2. Друзі ... на медичний факультет в Харків.	б) вступили
3. Мої діти ... до коледжу через рік.	в) вступатимуть
4. Зараз я ... свої проблеми.	а) розв'язала
5. Ми ... ці питання завтра.	б) розв'язую
6. Він ... навчатися в ПДМУ.	в) розв'язав
7. Мама ... допомогти брату.	г) будемо розв'язувати
8. Нарешті вони ... диктант.	а) написати
9. Мама хоче ... лист сину.	б) написали
10. Дядько часто ... мені повідомлення.	в) пише

Варіант 2

1. Батьки ... поїхати в Кувейт.	а) хотіли
2. Позавчора вони ... піти до спортзалу.	б) хочуть
3. Якщо вони ... , я поїду з ними в Київ.	в) захочуть
4. Віктор завжди ... свої проблеми дуже швидко.	а) вирішуватиме
5. В минулому році брат ... всі мої проблеми.	б) вирішив
6. Ці завдання студент ... через тиждень.	в) вирішує
7. Студенти швидко ... текст.	а) прочитаємо
8. Хлопчики ... комікси.	б) прочитали
9. Брат і сестра ... повідомлення завтра.	в) читають
10. Тато любить ... журнали перед сном.	г) читати

Варіант 3

1. Учора ми ... дієслова перед уроком.	а) повторюють
2. Студенти ... нові слова щодня.	б) повторили
3. Їм варто ... це правило.	в) повторюватимуть
4. Друзі ... цю розповідь увечері.	г) повторити

5. Учора на зборах декан ... 20 хвилин.	а) скаже
6. Викладач ..., як ми написали диктант через годину.	б) говорив
7. Друг ... мені, де можна купити куртку.	в) сказав
8. Абед вільно ... англійською.	г) говорить
9. Стефан завжди ... правильно.	а) відповів
10. Декан ... на моє запитання.	б) відповідає

Варіант 4

1. Учора я ... довідку у лікаря.	а) беру
2. Я часто ... книги в бібліотеці.	б) взяв
3. Минулого тижня я ... у тебе конспект двічі.	в) брав
4. Післязавтра я ... білети в театр.	г) візьму
5. Артист ... африканську пісню завтра в гостях у друзів.	а) заспівав
6. Ти прекрасно ... вчора на вечері.	б) співає
7. Мій молодший брат дуже гарно ...	в) будете співати
8. Ви ... на концерті в університеті.	г) заспіває
9. Іноземні студенти ... українську мову.	а) вивчили
10. Жанна і Сергій прекрасно... хімію в школі.	б) вивчають

Варіант 5

1. Євгенія ... нові слова кожного дня.	а) перекласти
2. Аліна ... цей текст пізніше.	б) перекладе
3. Нам необхідно ... розповідь на завтра.	в) перекладає
4. Нещодавно у парку я ... знайомого.	а) зустрів
5. Я люблю ... знайомих в центрі міста.	б) зустріти
6. Я часто ... друзів у місті.	в) зустрічати
7. Я хочу ... Новий рік вдома.	г) зустрічаю
8. Антон часто ... апельсиновий сік .	а) п'є
9. Що він ... сьогодні зранку?	б) пити
10. Спортсмен під час тренування повинен ... багато води.	в) випив

Варіант 6

1. Наступного тижня вони ... нові телефони.	а) купили
2. Мої брати ... мені подарунок на день народження.	б) куплять
3. Діти люблять ... іграшки.	в) купувати
4. Сестра вже ... мені задачу.	а) пояснить
5. Вона ... мої помилки за годину, після вечері.	б) пояснює
6. Викладач завжди ... студентам домашнє завдання.	в) пояснила
7. Нарешті він ... диктант.	а) написав
8. Віктор хоче ... роман.	б) написати
9. Батько часто ... мені повідомлення.	в) пише
10. Мій молодший брат ще не вміє	г) писати

Варіант 7

1. Мій сусід ... хліб учора.	а) хотіли
2. Бабуся завжди ... молоко зранку.	б) купує
3. Вчора вони ... поїхати в магазин.	в) купив
4. Іноді я ... задачі з математики дуже швидко.	а) розв'язую
5. Раніше я любив ... рівняння з фізики.	б) розв'язувати
6. Я ... складні задачі без помилок.	в) розв'язав
7. Я швидко ... текст.	а) прочитають
8. Дівчата ... журнали "Мода".	б) прочитав
9. Вони ... діалоги завтра.	в) читають
10. Я завжди ... детективи на пляжі.	г) читаю

Варіант 8

1. Вони завжди ... дієслова перед контрольною роботою	а) вивчають
2. Треба ... нові слова кожного дня.	б) вивчати
3. Групи 1 і 2 ... цю теми через три дні.	в) вивчити
4. Щоб правильно говорити, треба добре ... дієслова.	г) вивчатимуть

5. Мама ... з донькою 20 хвилин.	а) скаже
6. Лікар ... діагноз через пів години.	б) говорить
7. Батько раніше ... мені, де він був.	в) сказав
8. Завжди варто ... правду.	г) говорити
9. Дмитро зазвичай ... правильно.	а) відповів
10. Декан вже ... на моє запитання.	б) відповідає

Варіант 9

1. Учора я ... гроші подрузі.	а) давав
2. Медсестра ... ліки через годину.	б) дав
3. Минулого тижня він двічі ... конспект Алі.	в) даватиме
4. Антон часто... сусіду поради.	г) дає
5. Сабріна ... завтра в гостях у друзів.	а) відпочив
6. Осман прекрасно ... учора на вечорі.	б) відпочиває
7. Данило завжди дуже весело ...	в) відпочивати
8. Вони люблять ... на морі в Туреччині.	г) відпочине
9. Ахмед і Сулейман ... українську мову два місяці.	а) вивчають
10. Алі й Омар вже ... анатомію.	б) вивчили

Варіант 10

1. Наталя ... пісня з англійської.	а) перекласти
2. Ірино Миколаївно, ..., будь ласка, це слово українською.	б) перекладіть
3. Йому потрібно ... розповідь з української.	в) перекладає
4. У центрі я ... знайомого.	а) зустрів
5. Він дуже любить кожен день ... тата з роботи.	б) зустрічаю
6. Мій брат часто ... друзів в аеропорту.	в) зустрічати
7. Я завжди ... Новий рік дома.	г) зустрічає
8. Антон і Сашко часто ... апельсиновий сік.	а) п'ють
9. Що вони ... сьогодні увечері?	б) питимуть
10. Учора вони під час тренування ... багато води.	в) випили

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ З БАЗОВОГО ГРАМАТИЧНОГО КУРСУ

1. ... живе у гуртожитку. 2. Я люблю розмовляти про футбол 3. ... звати Софієн. 4. ... є два брати. 5. ... я телефонував учора. 6. Викладач запитував	а) наш новий студент б) у нашого нового студента в) нашому новому студентові г) про нашого нового студента д) нашого нового студента е) з нашим новим студентом
7. ... добре вчиться. 8. Батьки пишаються 9. Я чекаю 10. Я часто спілкуюся 11. Учора я ходив ... у гості. 12. Я тобі вже розповідав 13. Я купив ... подарунок.	а) вона б) на неї в) до неї г) про неї д) їй е) нею є) з нею
14. Мій друг хоче працювати лікарем. Зараз він навчається	а) медичному університеті б) у медичному університеті в) медичний університет г) медичного університету
15. Ваш друг захворів. Йому потрібно піти... .	а) лікар б) лікаря в) лікарем г) лікарю д) до лікаря
16. Самір закінчив економічний університет. Він працює	а) економіст банк б) економіста до банку в) економістом у банку г) економісту банку д) економістом у банкоматі

17. Його сестра жила у великому місті. Вона приїхала до Полтави	а) велике місто б) з великого міста в) у велике місто г) у великому місті
18. Студенти відпочивають під час канікул, тому що вони	а) складають іспити б) складуть іспити в) склали іспити г) складатимуть іспит
19. У вас є друг у Києві. Він запросив вас у гості. Куди ви поїдете у неділю?	а) Київ, друг б) у Києві, у друга в) з Києва, від друга г) у Київ, до друга
20. Зазвичай Алі пише вправи повільно, а вчора ... дуже швидко.	а) писати б) написати в) писав г) написав д) пише е) напише
21. Коли я навчався у школі, батько завжди ... мені. 22. Завтра він ... мені вибрати телефон.	а) допомагає б) допомагав в) допоміг г) допоможе д) допомагатиме
23. Я швидко виконав завдання з хімії. Я завжди швидко ... їх.	а) виконувати б) виконати в) виконую г) виконав д) виконаю
24. Мама хоче приготувати вечерю, тому вона	а) відпочиває б) купила продукти в) дивиться фільм г) гуляє з сином

25. Річард хоче стати лікарем,	а) тому він навчається у медичному університеті б) тому що він навчається у медичному університеті в) щоб навчатися у медичному університеті
26. Сьогодні ... погода. 27. Мій друг ... людина. 28. Він ... розповідає історії. 29. Олена ... танцює. 30. Фізика - ... предмет. 31. Я купив ... речі. 32. Мені ... прокидатися рано. 33. ... дуже холодно.	а) цікаво б) цікава в) важкий г) важко д) зимова е) гарно є) взимку ж) зимові
34. Я знаю, ... коштує молоко. 35. Я не знаю, ... Алі немає у класі. 36. Сестра розповідала, ... вона хоче поїхати влітку. 37. Я вже знаю, ... можна купити свіжі фрукти. 38. Ми знаємо, ... вона прийшла. 39. Я куплю машину, ... матиму гроші.	а) де б) звідки в) куди г) скільки д) якщо е) чому
40. Я знаю, ... завтра день народження. 41. Я знаю, ... приїхав брат. 42. Я знаю, ... сьогодні запізнився. 43. Я знаю, ... мріє стати Ахмед. 44. Я знаю, ... ти бачив учора. 45. Я знаю, ... ти живеш. 46. Я знаю, ... ти купив подарунок. 47. Я знаю, ... ти думаєш.	а) хто б) про кого в) у кого г) до кого д) кому е) ким є) з ким ж) кого

48. Ми знаємо, ... лікаря запросили на лекцію.	а) який б) в якому
49. Ми знаємо, ... викладачеві ми складатимемо іспити.	в) які г) яку
50. Ми знаємо, ... місяці у нас будуть канікули.	д) якого е) якому

КЛЮЧІ ДО ТЕСТІВ

Тестові завдання до розділу «Давальний відмінок»

Тест №1

1а, 2б, 3в, 4б, 5в, 6а, 7в, 8б, 9в, 10б, 11в, 12а

Тест №2

1в, 2б, 3в, 4а, 5в, 6а, 7в, 8б, 9а, 10б, 11в, 12а

Підсумковий тест до розділу «Давальний відмінок»

1в, 2г, 3б, 4в, 5г, 6а, 7в, 8д, 9г, 10в, 11в, 12б, 13г, 14а, 15б, 16а, 17в, 18в, 19е, 20є, 21в, 22а, 23г, 24в, 25д, 26б, 27в, 28в, 29а, 30д, 31в, 32г, 33в, 34б, 35а

Тестові завдання до розділу «Орудний відмінок»

Тест №1

1в, 2б, 3в, 4а, 5в, 6б, 7а, 8б, 9в, 10а, 11б, 12б, 13а, 14б, 15в, 16в, 17б, 18а, 19в, 20б, 21г, 22д

Підсумковий тест до розділу «Орудний відмінок»

1г, 2в, 3д, 4в, 5б, 6д, 7г, 8д, 9а, 10в, 11б, 12а, 13в, 14є, 15д, 16б, 17б, 18а, 19в, 20а, 21в, 22а, 23а, 24а, 25б, 26б, 27а, 28в, 29г, 30в, 31б, 32а, 33в, 34г, 35а, 36г

Тестове завдання до теми «Види дієслів»

Варіант 1: 1а, 2б, 3в, 4б, 5г, 6в, 7а, 8б, 9а, 10 в.

Варіант 2: 1б, 2а, 3в, 4в, 5б, 6а, 7б, 8в, 9а, 10г.

Варіант 3: 1б, 2а, 3г, 4в, 5б, 6а, 7в, 8г, 9б, 10а.

Варіант 4: 1б, 2а, 3в, 4г, 5г, 6а, 7б, 8в, 9б, 10а.

Варіант 5: 1в, 2б, 3а, 4а, 5в, 6г, 7б, 8а, 9в, 10б.

Варіант 6: 1б, 2а, 3в, 4в, 5а, 6б, 7а, 8б, 9в, 10г.

Варіант 7: 1в, 2б, 3а, 4а, 5б, 6в, 7б, 8в, 9а, 10г.

Варіант 8: 1а, 2б, 3г, 4в, 5б, 6а, 7в, 8г, 9б, 10а.

Варіант 9: 1б, 2в, 3а, 4г, 5г, 6а, 7б, 8в, 9а, 10б.

Варіант 10: 1в, 2б, 3а, 4а, 5в, 6г, 7б, 8а, 9б, 10в.

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ ДО БАЗОВОГО ГРАМАТИЧНОГО КУРСУ

1а, 2е, 3д, 4б, 5в, 6г, 7а, 8е, 9б, 10є, 11в, 12г, 13д, 14б, 15д, 16в, 17б, 18в, 19г, 20г, 21б, 22г, 23в, 24б, 25а, 26д, 27б, 28а, 29е, 30в, 31ж, 32г, 33є, 34г, 35е, 36в, 37а, 38б, 39д, 40в, 41г, 42а, 43е, 44ж, 45є, 46д, 47б, 48д, 49є, 50б

Список використаної літератури

1. Ласкаво просимо! : навч. посібник з української мови для іноземних студентів: у 2-х частинах / І.В. Вальченко, Я.М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – Частина 1. – 386 с.
2. Мова для всіх. Навчальний посібник з української мови для іноземних студентів підготовчого факультету. Частина I / Моргунова Н.С., Резван О.О. – Харків, ХНАДУ, 2007. – 82 с.
3. Мова для всіх. Навчальний посібник з української мови для іноземних студентів підготовчого факультету. Частина II / Г.І. Тохтар, В.В. Бондаренко, О.П. Кулик, Л.С. Безкоровайна, О.О. Резван, Н.С. Моргунова, Л.М. Кисіль, В.В. Тараненко – Харків, ХНАДУ, 2007. – 82 с.
4. Перші кроки. Ознайомчий курс української мови. Навчальний посібник для іноземних студентів / Л.В. Богиня, О.І. Мізіна. – Полтава: ТОВ НВП "Укрпромторгсервіс", – 2020 – 117 с.
5. Справочные материалы и тренировочные упражнения по русскому языку. Базовый курс. Падежный концерн / Л.В. Богиня, И.Н. Иотова, С.А. Скальська – Полтава: УМСА, 2019 – 147 с.
6. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів / Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І., Лагута Т.М. – Х.: Видавництво "ІНДУСТРІЯ", 2008. – 384 с.
7. Фотографії й малюнки з Інтернету.

Навчальне видання

Богиня Лариса Вікторівна

Іотова Ірина Миколаївна

Маджар Наталія Миколаївна

Савицька Тетяна Володимирівна

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА
ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ Й ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ
БАЗОВИЙ КУРС. ВІДМІНКОВИЙ КОНЦЕНТР
Частина II**

Друкується в авторській редакції

Коректура авторська